

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN BİREYLERİN
KÜLTÜRLEŞME STRATEJİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Ömer KURŞUNCU

Danışman

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Nevşehir

Ağustos 2022

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN BİREYLERİN
KÜLTÜRLEŞME STRATEJİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Ömer KURŞUNCU

Danışman

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Nevşehir

Ağustos 2022

TEŞEKKÜR

Her şeyden önce tez yazma süreci benim için oldukça keyifliydi. Yeni şeyler öğrenmek, tez vasıtası ile yeni insanlarla tanışmak bu süreci oldukça değerli hâle getirdi. Şu an bilgisayarın başında teşekkür metni kısmını yazmakta olduğum için oldukça mutluyum.

Çalışmamın tamamlanmasında, veri toplama sürecinde birçok kişinin desteği ve emeği olmuştur. Öncelikle bu süreçte benden hiçbir şekilde emeğini esirgemeyen, bir danışmandan çok daha fazlası olarak gördüğüm ve saygı duyduğum kıymetli hocam Doç. Dr. Murat ŞENGÜL'e teşekkür ederim.

Veri toplama sürecinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere ulaşmama yardımcı olan; Doç. Dr. Tayfun HAYKIR'a, Arş. Gör. İsa KOYUNCU'ya, Öğr. Gör. Serhat KOÇAK'a ve Öğr. Gör. Hanife GEÇİM'e yürekten teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında benden manevi anlamda hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen çok kıymetli babama, anneme ve kardeşlerime teşekkürlerimi sunarım. Yürüdüğüm her yolda olduğu gibi bu yolda da bir an olsun beni yalnız bırakmayan değerli eşim, çocuklarımin annesi Merve KURŞUNCU'ya ve oğullarımin Ali ve Yunus Emir'e teşekkür ederim.

Ömer KURŞUNCU

Ağustos, 2022

**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Bireylerin Kültürleşme Stratejilerinin
Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**
**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim
Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2022**
Danışman: Doç. Dr. Murat ŞENGÜL
Ömer KURŞUNCU

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi sürecinde bireyin yaşamış olduğu farklı kültürleşme durumlarının, bireylerin kültürel etkileşim süreci ile dil öğrenme süreçlerinin bir arada olmasının dil öğrenme sürecine etki ettiği düşünülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacı ile ülkemize gelen bireylerin kültürleşme stratejilerini belirlemeden, bireylerin kültürleşme stratejilerine etkileyen etmenleri ortaya koymadan dil öğrenme sürecine başlamaları ve sürece devam etmeleri bir problem olarak görülmektedir. Kültürleşme ve kültürleşme stratejileri ile ilgili bu zamana kadar farklı alanlarda birçok çalışma yapılmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında kültürleşme stratejilerine yönelik bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın amacı; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ülkesinin bulunduğu ana kara, din, bildiği dil sayısı, gelir düzeyi ve Türkçe öğrenme süresi gibi bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Betimsel tarama modeli ile desenlenen bu çalışmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yıllarında Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gören bireyler kapsamaktadır. Örneklem seçiminde ulaşılabilirliği göz önünde bulundurularak durum örnekleme belirlenmiştir.

Çalışmada Barry (2001) tarafından geliştirilen Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAMM) kullanılmıştır. Ölçek, dört farklı kültürleşme stratejisini (asimilasyon, ayrışma, marjinalleşme, bütünleşme) belirlemeye yönelik toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAMM) ve kişisel bilgi formu ülkemizde on bir farklı üniversiteden toplam beş yüz on üç Türkçe öğrenen bireye uygulanmıştır. Verilerin analizinde; yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler bireylerin; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ülkesinin bulunduğu ana kara, din, bildiği dil sayısı, gelir düzeyi ve Türkçe öğrenme süresi değişkenleri ilişkin karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda dağılımın normallik göstermediği belirlenerek non-parametrik testler uygulanmıştır.

Çalışmanın sonucunda; bireylerin tercih ettikleri kültürleşme stratejileri incelendiğinde öğrencilerin en çok “Bütünleşme” stratejisini tercih ettiği görülmektedir. “Bütünleşme” stratejisinden sonra bireylerin en çok tercih ettikleri kültürleşme stratejileri sırasıyla; “Marjinalleşme”, “Ayrışma”, “Asimilasyon” olarak sıralanmaktadır. Veriler neticesinde bireylerin; cinsiyet, din, bildiği dil sayısı ve Türkçe öğrenme süresi değişkenlerine ilişkin anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklardan yola çıkarak benzer çalışmalar ile birtakım karşılaştırmalar yapılmıştır. Bireylerin; yaş aralığı, eğitim düzeyleri, ülkelerinin yer aldığı ana kara ve gelir düzeylerinde ise kültürleşme stratejilerine yönelik anlamlı bir farklılık gösterecek bulgu elde edilememiştir.

Anahtar Sözcükler: kültürleşme stratejileri, kültürleşme, yabancı dil, Türkçe öğretimi, kültürlerarası etkileşim

**Investigation of Acculturation Strategies of Turkish Learners as a Foreign
Language in Terms of Some Variables**
**Nevsehir Hacı Bektas Veli University, Institute of Social Sciences, Department
of Turkish and Social Sciences Education, Teaching Turkish for Foreigners
Program Master Thesis, August 2022 Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Murat
ŞENGÜL**
Ömer KURŞUNCU

ABSTRACT

It is thought that the different acculturation situations that the individual has experienced in the process of learning Turkish as a foreign language, the cultural interaction process of the individuals and the language learning processes' being together affect the language learning process. It is seen as a problem that individuals who come to our country with the aim of learning Turkish as a foreign language start and continue the language learning process without determining their acculturation strategies and without revealing the factors affecting their acculturation strategies. Many studies have been carried out in different fields about acculturation and acculturation strategies so far. There is no study on acculturation strategies in the field of teaching Turkish to foreigners.

The aim of this study is to examine the acculturation strategies of individuals who learn Turkish as a foreign language in terms of some variables such as age, gender, education level, the mainland of their country, religion, number of languages known, income level and duration of learning Turkish. The universe of this study, which was designed with a descriptive survey model, includes individuals who were taught Turkish as a foreign language in Turkey in the 2021-2022 academic years.

Case sampling was determined by taking into consideration the availability of sample selection. The East Asian Acculturation Scale (EAMM) developed by Barry (2001) was used in the study. The scale consists of 29 items to determine four different acculturation strategies (assimilation, separation, marginalization, integration). The East Asian Acculturation Scale (EAMM) and the personal information form were applied to a total of five hundred and thirteen Turkish learners from eleven different universities in our country.

In the analysis of data, percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation values were used. The data obtained were compared in terms of variables of individuals' age, gender, education level, the mainland of the country, religion, the number of languages known and duration of learning Turkish. As a result, by determining that the distribution didn't show normality, non-parametric tests were applied. As a result of the study; when the acculturation strategies preferred by individuals are examined, it is seen that the students mostly prefer the 'Integration' strategy.

After the 'Integration' strategy, the most preferred acculturation strategies of individuals are respectively listed as; Marginalization, Segregation and Assimilation. As a result of the data; significant differences were determined in terms of individuals' gender, religion, the number of languages known and the duration of learning Turkish. Based on these differences, some comparisons were made with similar studies.

There was no finding that would show a significant difference in acculturation strategies of the individuals' age range, education levels, mainland and income levels of their countries.

Key Words: acculturation strategies, acculturation, foreign language, Turkish teaching, intercultural interaction.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu	5
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Kültürleşme	10
2.1.1. Kültürleşme ve Kimlik	13
2.1.2. Kültür-Dil ve Kültürleşme	14
2.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Bireyler ve Kültürleşme	16
2.2. Kültürleşmeyi Etkileyen Bazı Değişkenler	17

2.2.1. Cinsiyet	18
2.2.2. Yaş	18
2.2.3. Eğitim Durumu	19
2.2.4. Dinî Değerler	20
2.2.5. Dil	20
2.2.6. Bireylerin İkamet Süreleri	21
2.2.7. Bireylerin Gelir Düzeyi	21
2.3. Kültürleşme Yaklaşımları.....	21
2.3.1. Tek Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı	22
2.3.2. İki Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı.....	23
2.4. Kültürleşme Stratejileri	24
2.5. Kültürleşme ve Kültürleşme Stratejilerine Yönelik İlgili Araştırmalar	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1 Araştırmanın Modeli	34
3.2. Evren ve Örneklem.....	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	39
3.4. Verilerin Toplanması.....	39
3.5. Verilerin Analizi.....	40

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	43
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	46
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	46
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	47
4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	48
4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	48
4.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	49

4.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	50
4.9. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular	51

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	52
5.2. Öneriler.....	56
KAYNAKLAR	57
EKLER.....	65

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Çalışmanın yapıldığı üniversiteler ve çalışmaya katılan öğrenci sayıları....	35
Tablo 2 Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları	36
Tablo 3 Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	36
Tablo 4 Çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	36
Tablo 5 Çalışmaya katılan öğrencilerin ülkelerinin yer aldığı ana karaya göre frekans ve yüzde dağılımı	37
Tablo 6 Çalışmaya katılan öğrencilerin dinî inanışlarına göre frekans ve yüzde dağılımı	37
Tablo 7 Çalışmaya katılan öğrencilerin bildiği dil sayılarının frekans ve yüzde dağılımı	38
Tablo 8 Çalışmaya katılan öğrencilerin aylık gelir düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımı	38
Tablo 9 Çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe öğrenme sürelerinin frekans ve yüzde dağılımı	39
Tablo 10 Skewness ve Kurtosis Test Analiz Sonuçları.....	41
Tablo 11 Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri analizi	41
Tablo 12 Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelere ilişkin öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri	43
Tablo 13 Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelerin asimilasyon, ayrışma, bütünleşme, marjinalleşmeye göre dağılımı ve aritmetik ortalama, standart sapma değerleri	44
Tablo 14 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin cinsiyet açısından analizi	46
Tablo 15 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin yaş aralığı açısından analizi.....	46
Tablo 16 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin eğitim düzeyine ilişkin analizi.....	47
Tablo 17 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin ülkelerinin yer aldığı bölgeye (ana kara) göre analizi.....	48

Tablo 18 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin dinî inanışlarına ilişkin analizi	48
Tablo 19 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinde bildikleri dil sayılarına göre analizi.....	49
Tablo 20 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin gelir düzeyine ilişkin analizi.....	50
Tablo 21 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin Türkçe öğrenme sürelerine ilişkin analizi	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Tek Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımının Değişim Süreci (Nguyen ve Eye, 2002)	22
Şekil 2 Kültürel Devamlılık ve Kültürel Temas Açısından Berry'nin Dört Kültürleşme Modeli (Berry vd., 1989)	24
Şekil 3 Etnokültürel Gruplarda ve Daha Geniş Toplumlarda Dört Kültürleşme Stratejisi (Berry, 2005)	26

GİRİŞ

İnsanoğlu, geçmiş yıllardan günümüze değin farklı kültürler ve farklı bireyler ile çeşitli temaslarda bulunmuştur. Son yıllarda gelişen imknlar ile birlikte farklı kültürlerarası temas çok sıradan bir hâle gelmiştir. Öyle ki bireyler eğitim-ğretim almak için dahi yeni bir ülkeye rahatlıkla gidebilmektedir. Bir ülkeden başka bir ülkeye geçişin her geçen gün kolaylaştığı günümüzde, öğrencilerde iyi bir eğitim almak ya da kendilerini geliştirmek için farklı ülkeleri tercih edebilmektedir. Özellikle son yıllarda ülkemizde yer alan üniversitelerde eğitim almak veya Türkçe öğrenmek gayesi ile gelen öğrenciler belirli bir süre ülkemizde yaşamaktadır. Bu süreç içinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek için ülkemize gelen öğrenciler bazı kültürel ögeler ile etkileşimde bulunmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin davranışlarını, değişimlerini, kültürel tutumlarını belirleyen “kültürleşme” ortaya çıkmaktadır. Süreç içinde öğrencilerin tutumlarının ne yönde olduğunu anlamak, onların tercihlerini adlandırmak da “kültürleşme stratejileri” olarak ifade edilebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe ğrenimi sürecinde bireyin yaşamış olduğu farklı kültürleşme durumlarının, bireylerin kültürel etkileşim süreci ile dil öğrenme süreçlerinin bir arada olmasının dil öğrenme sürecine etki ettiği düşünülmektedir. İngiltere’de Türk ğrencilerin kültürleşme stratejisi tercihlerinin akademik başarıya yönelik ilişkisi incelendiğinde, öğrencilerin strateji tercihlerine göre akademik başarı düzeylerinde farklılıklar tespit edilmiştir (Kılıçoğlu, 2014).

Kültürleşme, kültürlerarası etkileşimde önemli bir “geçiş” aşamasıdır. Yaşamın içinde uzun yıllardır varlığını devam kültürleşmenin kavramsallaşması 20. yy’ın başlarını işaret etmektedir.

Kültürleşme kavramı ilk olarak Powell’in (1980) bir kitabında yer almıştır. “*Kültürleşmenin gücü insan yaşamında büyük bir etkiye sahiptir.*” diyen Powell, kültürleşme kavramının terminolojik bir değer kazanmasını ve literatürde yer bulmasına büyük katkı sağlamıştır.

Kültürleşme kavramının insan davranışlarını inceleyen yönü ve sosyal hayatla olan yakın ilişkisi psikoloji, kültürlerarası psikoloji, antropoloji ve sosyoloji gibi birçok sosyal bilimler alanında yer bulmasını sağlamıştır.

Kültürleşmeye yönelik literatürde yer alan ilk tanım: “Farklı kültür değerlerine sahip grupların, doğrudan birbirleri ile etkileşime geçmeleri neticelerinde, kendi öz kültürel değerlerinde meydana gelen değişimlerdir.” şeklinde yapılmıştır (Redfield vd. 1936).

Zaman ile kültürleşmenin öneminin anlaşılması sonucunda birçok bilim insanı da kavrama yönelik tanımlarda bulunmuştur. Sam (2006) kültürleşmeyi, birbirinden farklı bir kültürel arka plana sahip bireylerin ya da grupların etkileşimi neticesinde ortaya çıkan değişiklikler olarak tanımlamıştır. Farklı bir tanım olarak Berry (2005) kültürleşme kavramını, iki ya da daha fazla sayıdaki kültürel değere sahip grubun bireylerinin iletişimi sonucunda ortaya çıkan karşılıklı değişim olarak ifade etmektedir.

Tanımlamaların özüne bakıldığında genel olarak kültürleşmenin “kültürel etkileşim ve bunun sonucunda bireysel değişim süreci” olduğu konusunda bilim insanlarının fikir birliği sağladığını söyleyebiliriz.

Kültürel etkileşime giren bireyler ya da gruplar, bundan sonraki süreçte hayatlarını nasıl sürdürmek istedikleri doğrultusunda birtakım tercihlerde bulunmaktadır. Bireylerin ya da grupların yaşadıkları bu tercih süreci “kültürleşme stratejileri” olarak adlandırılmaktadır.

Berry’e göre (2005), birey kültürel temas sonucunda dört farklı kültürleşme stratejisini tercih edebilmektedir. Birey, karşı kültür ile etkileşimde bulunduktan sonra kendi öz kültür değerlerini devam ettirmeyip karşı kültürün değerlerini benimsiyor ise bu tercih “*asimilasyon*” olarak söylenebilir. “*Ayrışma*” tercihinde birey karşı kültür ile mümkün oldukça etkileşime girmekten kaçınır ve kendi kültürel değerlerini devam ettirme çabasında bulunur. Bireylerin kültürleşme stratejisi olarak kullandıkları bir diğer tercih “*bütünleşme*” stratejisidir. Buna göre birey hem kendi kültürel değerlerini korumaya yönelik hem de karşı kültürün değerlerini öğrenmeye yönelik bir tutum sergiler. Bilim insanları tarafından kültürleşme stratejilerinde sağlıklı psikolojik bir süreç olarak değerlendirilir. Son olarak bireyler “*marjinalleşme*” stratejisine de yönelebilirler. Marjinalleşme, bireyin kendi kültürü

ile kopukluk yaşama ve etkileşimde bulunduğu kültürden de uzaklaşma isteği şeklinde tanımlanabilir.

Bireyin kültürleşme sürecini etkileyen bunun sonucunda da kültürleşme stratejilerini belirleyen birçok değişken bulunmaktadır (Berry, 2006). Bunlardan bazılarına:

- Yaş
- Cinsiyet
- Eğitim seviyesi
- Gelir düzeyi
- Bireyin ülkede ikame süresi
- Dinî inanış
- Ülkelerin kültürel yakınlığı
- Bireylerin yaşadıkları ana kara
- Bireylerin bildikleri dil sayısı

örnek olarak sıralanabilir.

Kültürleşme sürecine etki eden nedenlerden ülkelerin kültürel yakınlığı, kültürleşme de önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir. Kültürel anlamda yakınlık ne kadar az ise o kadar iyi ne kadar uzak ise de bir o kadar kötü anlamda yorumlanmaktadır (Berry, 2001).

Araştırmalara göre bireyin, ev sahibi konumundaki ülkenin dili hakkında bilgisi arttıkça kültürleşme sürecinin hızı da artmaktadır (Padilla, 1980). Sözelimi ülkemize dil öğrenmek için Meksika'dan gelen bir öğrenci ile Irak'tan gelen bir öğrencinin kültürleşme süreçleri benzer şekilde olmayacaktır.

Kültürleşme sürecinde etki gösteren bir diğer faktör de cinsiyettir. Kültürlerde yer alan kadın ve erkek rollerinin farklılıkları kültürleşme sürecine etki etmektedir (Dow, 2011). Berry (2001), bir çalışmasında cinsiyetin kültürleşme sürecinde fark yarattığına ilişkin analizde bulunmuştur.

Yaş değişkeni kültürleşmeyi etkilemektedir Özellikle erken yaş dönemlerinde kültürleşme süreci daha kolay olarak atlatılmaktadır. Yaş ilerledikçe kültürel uyum süreci de zorlaşmaktadır (Dow, 2011)

Berry'e (2001) göre eğitim düzeyi kültürleşme sürecine olumlu katkı sağlamaktadır. Bireyin eğitim düzeyi yükseldikçe süreç daha sağlıklı ilerlemektedir. Bunun yanında bireyin karşı kültürün özelliklerini kavramaya çalışması bile kültürleşme sürecine olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

Kültürleşme sürecine etkisi olduğu düşünülen bir diğer değişken ise bireyin gelir düzeyidir. Gelir düzeyi yüksek olan bireyler ülkeyi daha kolay tanımakta bununla birlikte de ülkenin kültürel değerlerine daha çabuk uyum sağlamaktadır (Perry, 2008).

Son olarak bahsedebileceğimiz değişken bireyin dinî inanışıdır. Ülkemize Türkçe öğrenmek amacıyla gelen Müslüman öğrencilerin diğer dinî inanişaya sahip olan öğrencilere nazaran kültürleşme sürecini daha sağlıklı atlatacağı varsayılmaktadır. Öyle ki Balcı ve Öğüt'ün 2019 yılında yaptıkları bir çalışmada, katılımcıların kültürleşme stratejilerinin dinî inanışlara göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir.

Son yıllarda Türkçe öğrenmek ve üniversitelerde eğitim almak amacı ile ülkemize gelen öğrencilerin sayılarında ciddi miktarda artış yaşanmıştır. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi içinde yer alan bilgilere göre 2020-2021 eğitim-öğretim yılında üniversitelerimizde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenci sayısı 224.048 olarak belirlenmiştir (YÖK, 2022). 2023 yılında bu sayının 300.000 kişiyi aşması beklenmektedir.

Yukarıda yer alan sayısal göstergelerden yola çıkarak yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminin her geçen gün önem kazandığı söylenebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin süreç içerisinde sergiledikleri tutum ve davranışların farklılık gösterdiği bilinmektedir. Bu kültürleşme sürecine etki eden birçok değişkenin var olduğu düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerine etki eden değişkenlere yönelik yapılan bir çalışma yer almamaktadır. Bu doğrultudan yola çıkarak çalışmada, Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerine etki eden değişkenlerin incelenmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde, araştırmanın problem durumuna, amaçlarına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve araştırma konusuyla doğrudan ilişkili kavramsal tanımlamalara yer verilmektedir.

1.1.Problem Durumu

Günümüzde eğitim almak, dil öğrenmek için farklı ülkelere gitmek sıradan bir duruma dönüşmektedir. Bu durumdan ülkemizde nasibini almakta her sene binlerce öğrenci üniversitelerde eğitim almak veya Türkçe öğrenmek amacı ile ülkemize gelmektedir. Böylesine bir hâl ülkemize gelen bireylerin kültürleşme durumunu etkileyecektir. Dil öğrenmek ya da eğitim almak amacı ile ülkemize gelen bireyler, bu süreçte kültürel ve sosyal anlamda farklı bir çevrede kendilerini bulacaktır. Ngwira ve arkadaşlarına göre, (2015) öğrenciler kültürel adaptasyon, sosyal çevre, ayrımcılık ve yeni çevreye uyum sağlama gibi birçok etmen ile karşılaşabilmektedir. Bireylerin karşılaştıkları bu zorluklar neticesinde dil öğrenme süreçlerinin sekteye uğraması, gecikmesi ya da yarım kalması şaşırtıcı olmayacaktır. Yu ve Wang (2011), bireylerin yaşadıkları coğrafyaya göre kültürleşme derecelerinde farklılaşma olduğunu belirtmiş ve bazı etmenlerin bireyin kültürleşme süreçlerine etki ettiğini vurgulamıştır.

Tüm bu durumlardan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacı ile ülkemize gelen bireylerin kültürleşme stratejilerini belirlemeden, bireylerin kültürleşme stratejilerine etkileyen etmenleri ortaya koymadan dil öğrenme sürecine başlamaları ve sürece devam etmeleri sorun olarak görülmektedir. Genel anlamda “kültürleşme” olarak ifade edilen bu sürecin her öğrencide aynı şekilde oluşmadığı düşünülmektedir. Bu kültürleşme düzeylerine etki ettiği düşünülen bazı değişkenlerin var olduğu sanılmaktadır. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, din, Türkçe

öğrenme süreleri gibi değişkenler, Türkçe öğrenen öğrencilerin kültürleşme stratejilerinde farklılıklara yol açtığı düşünülmektedir. Tüm bu durumdan yola çıkarak Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi problem durumunu çözmeye yönelik olarak araştırmaya değer bulunmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumlarını belirlemek, katılımcıların demografik özellikleri açısından farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya koymaktır.

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

- 1- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları nasıldır?
- 2- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?
- 3- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları yaş açısından farklılık göstermekte midir?
- 4- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları eğitim düzeyi açısından farklılık göstermekte midir?
- 5- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları katılımcıların Türkiye'ye gelmeden önce yaşadıkları bölge (kıta) açısından farklılık göstermekte midir?
- 6- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları katılımcıların dinî inançları açısından farklılık göstermekte midir?
- 7- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları katılımcıların bildikleri dil sayısı açısından farklılık göstermekte midir?
- 8- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları katılımcıların gelir düzeyi açısından farklılık göstermekte midir?

9- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini kullanım durumları katılımcıların Türkçe öğrenme süresi açısından farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde son yıllarda yaşanan gerek siyasi gerekse ekonomik olaylar ülkemizin demografik yapısını da etkilemiştir. 2011 yılından başlayarak günümüze değin yaklaşık dört milyon göçmen ülkemizde “misafir” konumunda yaşamına devam etmektedir. Bununla birlikte yurtdışında birçok ülkeden yabancı öğrenciler farklı seviyelerde eğitim alabilmek için ülkemizi tercih etmektedir. Bu ve buna benzer sebeplerden ötürü son yıllarda yabancılara Türkçe öğretimi alanına ilgi artmıştır.

21. yüzyılda uluslararası seviyede eğitim-öğrenim görmek tüm dünyada yaygınlaşmaktadır. Bu durumun neticesinde kültürlerarası etkileşimi artmaktadır. Bununla birlikte yabancı dil öğrenen bireyler arasındaki kültürel çeşitlilik dil öğrenim sürecine olumlu/olumsuz yansiyabilmektedir. Yabancı dil öğrenen bireyler; dil engelinden, çalışma baskısına, sosyal uyumdan, ayrımcılık kadar birçok değişik sosyal ya da kültürel güçle karşılaşabilmektedir (Balcı ve Öğüt, 2019).

Dünyanın dört bir yanından ülkemize Türkçe öğrenmek için gelen bireyler yaşadıkları kültürlerden dolayı farklı kültürleşme stratejilerine sahip olmak durumundadır. Dil öğrenen bireylerin yaşadıkları çevre, inanç, yaş, cinsiyet gibi birtakım faktörlerin kültürleşme sürecine etki ettiği düşünülmektedir.

Tüm bu durumlardan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejileri bazı değişkenler açısından inceleme gereği doğmuştur. Kültürleşme stratejileri ile ilgili bu zamana kadar farklı alanlarda birçok çalışma yapılmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında kültürleşme stratejilerine yönelik bir çalışma bulunmamaktadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın verileri, araştırmaya katılan bireylerin ifadelerine dayanarak oluşturulmuştur. Katılımcıların ölçekte yer alan soruları samimi ve objektif bir şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmaya katılan bireylerin birçoğu dinî inanış, coğrafi yakınlık gibi etmenlerden dolayı ülkemize yakınlık gösterdiğinden araştırmanın bazı değişkenlerine yönelik sınırlılık göstermiştir.

Araştırmanın parametrik testlere uygunluğunu ölçmek amacı ile Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri uygulanmıştır. Veriler normal dağılım göstermediğinden non-parametrik testler uygulama zorunluluğu doğmuştur.

Araştırma için belirlenen örneklem grubuna uygulanan Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAAM) ile elde edilecek olan ölçek verileriyle sınırlıdır. Barry tarafından 2001 yılında geliştirilen Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAAM), gerekli görülen güvenilirlik testlerine tâbi tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Kültürleşme: bireylerin başka bir kültürden gelen gruplarla ve kişilerle etkileşim kurarken benimsedikleri sosyal etkileşim ve iletişim kurma biçimleri (iletişimde hem yeterlilik hem de rahatlık) olarak tanımlanabilir (Barry, 2001).

Kültürleşme Stratejileri: Kültürleşme stratejileri, bireylerin özgün kültürünü korumasına yönelik tutumlarına ve ev sahibi grupla olan ilişkisine yönelik tutumlarına dayanmaktadır (Kosic, 2004).

Asimilasyon: Baskın olmayan gruplardaki bireylerin kendi kültürel kimliklerini devam ettirmek istemediklerinde, bunun yerine diğer kültürlerle günlük etkileşime girdiklerinde ve baskın olan toplumun kültürel değerlerini benimsediklerinde tanımlanan stratejidir. Burada bireyler kendi kültürel miraslarından vazgeçip baskın olan toplumun normlarına uymayı tercih ederler (Berry, 2005).

Ayrışma: Baskın olmayan gruplardaki bireylerin kendi özgün kültürlerine değer verdiklerinde, kültürlerini ayakta tutmak istediklerinde ve aynı zamanda diğer grupların kültürleri ile etkileşime girmekten kaçındıklarında benimsenmiş olan stratejidir. Buradaki bireyler, bir dereceye kadar kültürel çatışma yaşadıklarında, diğer gruplarla olan ilişkilerinde temastan kaçınır ve sadece kendi menşe kültürüne doğru yönelmeyi tercih ederler (Berry, 2005).

Bütünleşme: Bireyin bir yandan kültürel mirasını korumaya ilgi duyduğu bir yandan da diğer gruplarla günlük etkileşime girdiği stratejidir. Burada bir dereceye kadar kültürel bütünlük korunur ve aynı zamanda bireyler etnokültürel grubun bir üyesi olarak yerleşik toplumun sosyal ağına katılmaya çalışır (Berry, 2005).

Marjinalleşme: Bireylerin kültürel miraslarını korumaya yönelik hiçbir çaba göstermediklerinde (genellikle zorunlu kültürel kayıp sebebiyle) ve diğer gruplarla da ilişki kurmaya ilgi göstermediklerinde (sıklıkla dışlanma ve ayrımcılık nedeniyle) tanımlanan stratejidir (Berry, 2005).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Kültürleşme

Kültürleşme kavramı; dil bilimi, sosyoloji, tarih, antropoloji ve psikoloji alanlarında araştırma yapanlar için her zaman ilgi duyulan bir kavram olmuştur. Kültürleşme terimi kültürlerarası psikolojinin temel konuları arasında yer almaktadır. Kültürleşme teriminin İngilizce karşılığı olan “acculturation” terimini kullanan ilk kişi Powell’dir. Powell’a (1880) göre kültürleşme, kültürlerarası uyum sürecinde yaşanan psikolojik değişim olarak tanımlanmaktadır. Batı kökenli bir sözcük olan “acculturation” sözcüğü; kültürel uyum, etkileşim ve kültürel bakımdan zenginleşme şeklinde ifade edilebilir.

Birtakım araştırmalara göre kültürleşmenin tarihi Sümerlere kadar uzanmaktadır. Sümerler kendi öz kültürlerini korumak için yabancı tüccarlar ile ticareti şekillendiren kanunlar koymuştur. Sümerler böylelikle yabancı kültürlerin etkisi ile ortaya çıkabilecek yeni bir kültürleşmenin önüne geçmeye çalışmıştır. Tarihte, ev sahibi olan kültürler çok defasında kültürleşmeye karşı önyargılı bir yaklaşım sergilemişlerdir. Öyle ki Platon yabancılara şehrin liman bölgesinde bulunmalarına kısıtlama getirmiştir. Bu uygulamada amaç halkın yabancılar ile etkileşimini engellemektir (Khodaparast, 2008).

Hall (1904) kültürleşme konusunu ergenlik dönemindeki bireyler için ele almış ve kültürleşmeye psikolojik bir boyut kazandırmıştır. Kültürleşme konusunda ilk psikolojik teoriyi ise iki sosyal psikolog olan Thomas ve Znaniecki 1918 yılında geliştirmiştir. Bu teoride, farklı kişilik özelliğine sahip kişilerin kültürleşme yaklaşımlarında da farklılaşma olduğu gözlemlenmiştir. Bireylerin kişilik özelliklere uygun olarak üç farklı kültürleşme yaklaşımı sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Rahat bir yaşam süren, merak duygusu yüksek, korkusuz bireylerin değişimleri anlayışla karşıladığı ve sosyal yapıya daha kolay uyum sağladıkları belirtilmiştir. Bilgi düzeyi

düşük, korkak bireylerin etkileşime girme seviyelerinin düşük kaldığı ve genelde kendi kültürel özelliklerini koruma eğiliminde buldukları ifade edilmiştir. Korku ve merak düzeyleri orta seviyede olan yaratıcı özelliklere sahip bireylerin ise tutarlı bir değişim gösterdikleri vurgulanmıştır. Bu bireyler hem kendi kültürlerini korur hem de buldukları kültürün özelliklerine uyum sağlamaktadır (Khodaparast, 2008).

Kültürleşme kavramı uzun bir zamandır hayatımızda olmasına rağmen kültürleşme alanındaki çalışmaların başlaması Avrupalı toplumların sömürgelerinde yaşayan halkların üzerindeki etkileri incelemesi ile ortaya konmuştur. Batılı ülkeler artan göç sorunları ile baş edebilmek için özellikle 1970'li yıllardan sonra kültürleşme alanındaki çalışmalara artarak devam etmiştir (Hortaçsu, 2007). Son yıllarda kültürleşme alanında yapılan çalışmaların birçoğu kültürel grupların toplum içinde birbiri ile olan etkileşimleri ve birlikte yaşama gayelerinin sonucunda geçirdikleri değişim ile ilgilidir (Berry, 2005).

Günümüz dünyasında küreselleşme ile geniş kapsamlı siyasi ve ticari ilişkiler kurulmuştur. Bununla birlikte uluslar yeni bir kolonileşme sürecine girmiştir. Pek çok ülkede göçmenler ya da geçici olarak yurt dışında yaşayan bireylerin etkisiyle büyük etno-kültürel gruplar oluşmuştur. Tüm bu nedenler ile günümüzde yapılan kültürleşme çalışmalarında kültürleşmenin çift taraflı ve karşılıklı yönü ön plana çıkmaktadır (Berry, 2005).

Kültürleşme, birbirinden farklı kültürel kökenlere sahip bireylerin ya da grupların doğrudan ve aralıksız bir etkileşime girmesi ile oluşan kültürel değişim süreci olarak da tanımlanabilmektedir (Redfield vd., 2010). Barry, (2001) kültürleşmeyi bireylerin farklı bir kültürden gelen bireyler ya da gruplar ile etkileşim kurarken tercih ettikleri sosyal etkileşim kurma biçimleri olarak tanımlamaktadır. Farklı bir tanımlamada ise kültürleşme, kişinin içine girmiş olduğu kültürel yapıyla etnik kültürel geçmişi arasında denge kurma ya da bir tercihte bulunma sürecidir (Schumann, 1986).

Araştırmacılar yıllar içerisinde kültürleşme kavramı ile ilgili pek çok tanımlamada bulunmuşlardır. Kültürleşmenin tek yönlü olarak bireyin ev sahibi toplumun değerlerini, kültürel özelliklerini kazanma süreci olarak da değerlendirilmiştir (Cortes vd., 1994). Berry ise (2005) kültürleşmenin; en az iki ya da daha çok kültürel grubun ve bu grubun içinde yer alan bireylerin etkileşimi neticesinde oluşan iki

yönlü psikolojik ve kültürel değişim süreci olarak ifade etmektedir. Kültürleşme bireyde oluşan değişimler içsel ya da dışsal faktörlere dayanabilmektedir. Bu tanımlama kültürleşme terimini asimilasyon ayıran en temel fark olarak kabul edilebilir. Kültürleşme sürecinde ev sahibi toplum ile karşı grubun etkileşimi söz konusudur. Asimilasyonda ise ev sahibi kültürün baskın olduğunu söyleyebilir.

Flaskerud (2007) kültürleşmeyi: “bir grubun farklı bir grup ile etkileşimi sonucu yaşadığı değişim” şeklinde tanımlamaktadır. Farklı bir tanımlamada ise kültürleşme, birbirinden farklı kültürel değerlere sahip bireylerin yeni bir kültür ile etkileşim yaşadığında bireyde oluşan psikolojik ve kültürel farklılaşmadır (Phinney, 2003).

Gibson’da (2001) bir tanımlamada bulunarak kültürleşmeyi, farklı kültürel özelliklere sahip bireylerin iletişime girmesi sonucu ile meydana gelen uyum süreci olarak değerlendirmiştir. Bu süreçte bireyde iki farklı durum gözlenebilmektedir. Birey içinde bulunduğu kültürün değerlerine uyum gösterebilir ya da geldiği toplumun kültürel değerlerini koruyabilir (Phinney vd., 2001).

Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda kültürleşmenin tanımları yapılmıştır. Sulhi Dönmezer (1984) kültürleşmeyi, “hâkim kültürün etkileri sonucunda, orijinal kültürde meydana gelen değişiklikler” şeklinde tanımlamıştır. Türkoğan’a (1977) göre kültürleşme, bir kültürün diğer kültürler ile sürekli temas halinde bulunarak değişime uğramasıdır. Güvenç kültürleşme sürecinde iki farklı kültürün etkileşimi sonucunda değişime uğradığını, bu değişimin ise yeni hareketli bileşimler yarattığını savunmaktadır.

Toplumların kültürel özellikleri zaman zaman benzerlik gösterse de kültürel özelliklerde farklılıklar daha ön plandadır. Farklı toplumların kültürlerinde yetişen bireyler herhangi bir sebepten dolayı iletişim kurduklarında birbirlerini dil, inanç, yaşam biçimi vb. konularda etkilemektedir. Bu iletişim sürecinde iki ya da daha fazla kültür grubu etkileşime girip kültürel ve psikolojik değişim süreci yaşamaktadırlar. Kültür gruplarının yaşadıkları bu değişim kültürleşme olarak adlandırılmaktadır (Berry, 2005). Kültürleşme uzun yıllar içerisinde gerçekleşmektedir. Bu sürenin belli bir sınırı olmasa da bazen kuşaklarca devam edebilmektedir.

2.1.1. Kültürleşme ve Kimlik

Türkçe öğrenmek amacı ile ülkemize gelen bireylerin kimliklerinde deęiŐkenlikler gözlenebilmektedir. Bu deęiŐkenlikler yaŐanılan yeni toplumun kültürel özelliklerine ve topluma temas derecesine göre farklılık gösterebilmektedir.

En genel ifade ile kimlik ‘toplumsal bir varlık olarak insana özgü olan belirtiler, nitelikler ve özelliklerle, bir kimsenin belirli bir kimse olmasını sağlayan koŐulların, onun kiŐilięine ilişkin özelliklerin tümü, bir insanın kim olduğu. ‘ olarak tanımlanabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacı ile ülkemize gelen bireylerin kimliklerini etkileyen birçok faktör bulunabilir. Bu faktörlerden bazılarına; ülkelerin tarihsel geçmiŐleri, etnik anlamda benzerlikler, sınıfsal farklılıklar, sosyoekonomik durum örnek verilebilir. Bu faktörler bireyin kültürleşme sürecine de etki eden faktörlerdendir. Bireylerin her zaman kendi benimsedikleri kimlikleri karşı gruba kabul ettiremedikleri bazen de karşı grubun tercih ettikleri kimlik özelliklerini benimsedikleri gözlenmektedir (Hortaçsu, 2007). Özetlemek gerekirse bireylerin kimliklerini tanımlama süreçleri sadece kendi seçtikleri tutumlara bağlı olarak geliŐmemektedir.

Kimlik  zerine yapılan çalışmaların birçoğunda Gaerter modeli kullanılmaktadır. Bu modele göre gruplar arasındaki iliŐkinin koŐulları hem farklı duygu, algı ve değerlendirmelere hem de var olan grupların üyelerinin değişik kimliklerinin öncelik kazanmasına neden olmaktadır. Modele göre dört olası kimlik mevcuttur (Gaertner, 1996).

- 1- Üst grup kimliği (asimilasyon stratejisi benzeri)
- 2- Üst grup altında iki eşit alt grup kimliği (bütünleşme stratejisi benzeri)
- 3- Alt grup kimliği (ayrılıkçılık stratejisi benzeri)
- 4- Bireysel kimlik (bireycilik stratejisi benzeri) (Hortaçsu, 2007)

Kimlikle  zdeŐleŐmenin ölümünde Berry'nin kültürleşme tanımında kullandığı sorulara kişinin verdiği yanıtlar belirleyicidir (“Ev sahibi kültür ile ilişki kurmaya önem veriyor musunuz?” ve “Kendi kültürünüzü korumaya çalıŐıyor musunuz?”) (Khodaparast, 2008).

2.1.2. Kültür-Dil ve Kültürleşme

Kültür, ortak bir ölkü çerçevesinde bir arada yaşayan toplumlar için oldukça etkili ve tanımlaması geniş bir kavramdır. Kültür kavramının bu şekilde geniş bir yelpazeyi kapsamaması kültürün tek bir tanımlama içinde yer almasını oldukça zorlaştırmıştır. Bu zamana kadar birçok farklı bilim insanı tarafından tanımlaması kültürü Kongar, (2005) insanın yarattıklarının tümü olarak ifade etmektedir. Göçer (2014) kültürü, bir ulusun asırlar boyunca meydana getirdiği ilgi, algı tutum ve toplumun davranışlarla yansıyan bir yaşam şekli; topluma ait maddî ve manevî değerler toplamı olarak ifade etmektedir. Ayrıca kültürün kuşaktan kuşağa miras olarak aktarıldığını dile getirmektedir. Kültürün insan hayatın her alanında insanın benliğini oluşturan duygu ve düşüncenin insan hayatına yansıyan biçimi olarak da ifade etmektedir.

Güvenç (1985) kültürü; bilgiyi, sanat ve ahlakı, örf ve adetleri nedeni ile bireyin bağlı olduğu toplumun üyesi olmasından dolayı bütün becerileri içine alan karmaşık bir yapı olarak tanımlamıştır. Jiagnn'a (2000) göre kültür bir ulusun yaşam tarzıdır. Bir ulusu meydana getiren kültürel tüm değerler dilinin içinde yaşamaya devam etmektedir.

Kafesoğlu (2003) kültürü tanımlarken topluluğun sosyal davranışlarını ön plana çıkarır. Kültürün, birlikte yaşayan bir toplumun ortak davranış ve teknik kuruluşlarından meydana gelmekte olduğunu ifade etmektedir.

Kültür bir millete kişiliğini veren, bir topluluğu diğer topluluklardan ayırt etmeye yarayan, tarihi zaman içerisinde ortaya çıkmış, kendine özgü manevi ve maddi değerlerin uyumlu bir bütünüdür (Bilgiç, 1986)

Kültürün tanımlamasından sonra dil ile olan ilişkisine bakmak doğru olabilmektedir. Öncelikle dilin tanımını yapmakta ve önemini belirtmekte fayda görülmektedir. Dil en kolay ifadesi ile insanlar arasında iletişimi sağlayan bir iletişim aracıdır. Ergin'in (1972) tanımlamasına göre dil, *"İnsanlar arası iletişimi sağlayan doğal bir vasıta; kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişebilen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir anlaşma sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir."*

Kaplan (2004) kültür ve dil ilişkisini ele alırken dikkat çekici ifadeler kullanmaktadır. Bir milletin tüm duygu ve düşünceleri öncelikle dil kalıbına dökülür ve bu dil kalıbı ile de kuşaktan kuşağa aktarılır yayılır. Yazı, dilin sesini kaydeder.

Dilin bir parçasıdır. Fakat kültür, yazıya gerek duymadan söz ile de toplumlar içinde yayılabilmektedir. Dil kültürün temel taşıdır. Bir toplumun dil ile ifade ettiği her şey sözlü ya da yazılı olduğu fark etmeksizin kültür kavramında kendine yer bulur. Her toplum dilini ve kültürünü farkında olmaksızın asırlar boyunca yoğurur. Bu sırada tıpkı akan bir ırmak gibi üzerinden geçtiği her topraktan belli miktarda alır. Farklı bir açıdan bakıldığında her milletin dili aslında o milletin tarihinin özeti gibidir. Dil ile kültür arasındaki bağı bilen hiç kimse dili tek başına ifade etmeye kalkışmaz. Bu yönden bakıldığında dil ile kültür abidelere benzetilebilmektedir. Bir dili hem şekliyle hem de içeriği yönünden inceleyen bir kişi aslında bir insanda var olan kültürel özellikleri incelemektedir. Bunun farkında olmak içinde mutlaka dil ile kültürün arasındaki bağlantıyı görmek gerekmektedir.

Kültür-dil ilişkisi hususunda Göçer (2012) şunları ifade etmiştir: Dil konusunda gerekli hassasiyeti göstermeyen, diline gereken değeri vermeyen toplumlar kültürlerini kaybederler. Bununla birlikte zaman içerisinde dillerine ait tüm dinamik değerlerde yok olmaya başlar. Dil ve kültürü birbirinden bağımsız bir şekilde düşünmek hemen hemen imkânsızdır. Dil var olmadan kültür temeli olmayan bir binaya benzemektedir. Kültürü, kültürel değerleri olmayan bir toplumunda dili de tıpkı kaynağı kurumaya başlayan bir ırmak gibidir. Dil ne derece zengin olursa toplumun kültürü de o derece zengin olur.

Dili, yalnız başına bir dilin dil bilgisel olarak öğretimi anlamında düşünmemek gerekir. Dil öğretimi aynı zamanda o dilin var olduğu kültüründe öğretimidir. “Dil kültürüyle birlikte öğrenilir” ifadesi kültürün dilden ayrılmaz bir bütün olduğunu açıkça ortaya koyar.

Kültürlerin etkileşime açık olduğu bilinen bir gerçektir. Kültürlerin etkileşime girmesinin önünü açan önemli unsurlardan birinin de dil olduğu varsayılmaktadır. Kültürlerin bu etkileşiminden de ortaya kültürleşme çıkmaktadır. Kültürleşme en genel tanımlaması ile iki farklı kültürün kesişmesi ile ortaya çıkan sonucu çoğunlukla uyum ile sonuçlanabilen kültürel ve psikolojik değişimdir. Bireylerde kültürleşme süreci farklı olarak gerçekleşse de toplumları kültürleşmesi yıllar boyunca devam edebilmektedir.

Berry (2005) kültürleşmeyi iki ya da daha çok sayıda grubun kültür sistemlerin karşılaşması sonucu kültürel değişimlerinin başlaması şeklinde tanımlamaktadır. Bu

tanımdan yola çıkarak kültürleşmenin birey ya da grup arasında olsa da ikisinin de aynı doğrultuda olabileceğini düşünmek şart değildir. Kültürleşme birey ya da grup açısından kısa sürede gerçekleşebileceği gibi çok uzun zaman dilimlerini de kapsayabilmektedir.

Tüm bu bilgilerden yola çıkarak düşünüldüğünde kültür ve dil birbirini tamamlayan birbirinin gelişimine ve yaşamasına destek olan ayrılmaz bir bütündür. Kültürleşme ve kültürleşme süreci kültürün dinamik ve etkileşimli yapısından ortaya çıkan bireyin ya da topluluğun yaşadığı kültürel değişim süreci olarak adlandırılabilir.

2.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Bireyler ve Kültürleşme

Farklı coğrafyalardan ülkemize eğitim almak için gelen bireylerin sosyal, ekonomik, kültürel gibi etmenleri farklılık gösterebilmektedir. Yabancı dil öğrenen bireylerin eğitim aldıkları süre boyunca başarılı olabilmeleri için ülkemizin kültürel değerleri ile uyum sağlamaları gerekmektedir (Güçlü, 1996).

Bireylerin akademik ve sosyal uyum çerçevesinde ülkemizin kültürel değerlerine uyum sağlama sürecini etkileyecek birçok etken olduğu varsayılmaktadır. Bireyin kendine özgü bazı özelliklerinin kültürleşme stratejilerine doğrudan etki edebileceği düşünülmektedir.

Bireyin kültürleşme süreçlerini etkileyen faktörler bazen de dış etmenler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bireyler, baskın toplum tarafından ön yargılarla, ayrımcılıkla bazen de göçmenlik karşıtı bazı tutum ve davranışlara maruz kalabilir (Charles-Toussaint ve Crowson, 2010). Eğitim gören bireylerin birçok kuruluştaki sosyal ve akademik anlamda dışlanma hissettiği bununla birlikte etnik gerilim yaşadığı bilinmektedir (Knight, 2015).

Tüm bunlardan yola çıkarak öğrencilerimizin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylere yardımcı olmaları kültürleşme sürecinde önemli bir ön etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Gresham, 2003).

Yüksek Öğretim Kurumu 2010 aldığı yeni bir karar ile yabancı uyruklu öğrenciler için zorunlu tutulan Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı'nı (YÖS) kaldırmıştır. Bunun yanında yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemizde eğitim görebilmelerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesini kolaylaştırmıştır. Üniversitelere kendi şartlarını belirleyerek öğrenci kabul etme imkânı tanımıştır. 2010 yılında YÖS sınavının

kaldırılması ile ülkemizde yabancı uyruklu öğrenci sayısında artış yaşanmaya başlamıştır.

Yükseköğretim Kurumu Bilgi Yönetim Sisteminde yer alan verilere göre ülkemizde 2013 ile 2020 yılları arasında 119.580 erkek, 6542 kız olmak üzere toplam 185.001 yabancı uyruklu öğrenci üniversitelerimizden mezun olmuş ya da eğitimine devam etmektedir (YÖK, 2021).

2.2. Kültürleşmeyi Etkileyen Bazı Değişkenler

Bireylerin kültürleşme süreçlerini etkileyen birçok değişken vardır. Göç eden ya da bazı sebeplerden dolayı farklı kültürlerle etkileşimde bulunan bireylerin ülkede kalma süresi, sosyal- ekonomik durumu, kişilik özellikleri, dinî inançları, yaşı, eğitim düzeyleri gibi birçok faktör bireyin kültürleşme sürecine etki etmektedir (Kwak ve Berry, 2001).

Miranda ve Matheny (2000) kültürleşme sürecini, toplum kaynaklı ve grup kaynaklı olarak ele almışlardır. Toplum kaynaklı olarak politik bağlam, ekonomik durum ve demografik değişkenleri değerlendirmişlerdir. Grup kaynaklı olarak ise biyolojik, ekonomik, fiziksel, sosyal ve kültürel kavramlara değinmişlerdir. Bunun yanında etnik tutumlarında kültürleşme sürecini etkileyen değişkenler olarak vurgulamışlardır.

Berry (1997) kültürleşme sürecine etki eden değişkenleri bireysel düzeyde iki bölümde incelemiştir. Birinci bölüm olan kültürleşme öncesi değişkenler göç motivasyonu, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, beklentiler, dil, din gibi kişilik özellikleri olarak sıralanabilir. İkinci bölüm olarak da kültürleşme sonucunda adaptasyon beklenmektedir. Kültürleşme sürecinde bireyin karşılaştığı zorluklar ve bundan kaynaklanan stres göz önünde bulundurulmalıdır. Kültürleşme sürecinin sonunda gerçekleşecek olacak uyumun uzun ve zorlu bir süreçten oluşacağı bilinmelidir.

Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, dinî inanışlar, dil ve gelir düzeyi gibi fazı faktörler bireyin yabancı dil öğrenme süresi içinde kültürleşme sürecini de etkilediği düşünülmektedir. Ev sahibi kültürün özelliklerine göre bazı faktörler kültürleşme sürecini zorlaştırırken bazı faktörler ise kültürleşme sürecine olumlu katkı sağladığı varsayılmaktadır. Bu bağlamda kültürleşme sürecine etki ettiği düşünülen bazı değişkenler geniş kapsamda ele alınacaktır.

2.2.1. Cinsiyet

Çeşitli araştırmalarda kültürleşme süreci yaşayan bireylerin uyum sürecinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterebileceği saptanmıştır. Bunun yanında cinsiyetin önemli bir değişken olduğu vurgulanmıştır. Bireylerin kültürleşme sürecinde yaşadıkları deneyimlerin cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Toplumun algısında yer alan kadının ve erkeğin rolü bireyin günlük yaşamdaki tavrını etkilemektedir. Ailenin geçim yükünü sahiplenen erkeğin sosyal hayata katılması, kadının ise çocukların sorumlulukları ile ilgilenerek zamanının çok az bir bölümünü sosyal yaşama ayırması kültürleşme üzerinde etkili olmaktadır (Berry, 2001).

Ergenlik çağındaki bireyler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda erkek bireylerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde psikolojik adaptasyona sahip olduğunu ortaya koymuştur. Buradan yola çıkarak kadınların erkeklere göre kültürleşme sürecinde psikolojik sorunlar yaşama ihtimalinin daha yüksek olduğu söylenebilmektedir (Berry vd., 2006).

2.2.2. Yaş

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin için kültürleşme sürecinde, kültürleşme stratejilerini etkileyen önemli bir değişkendir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen birey erken yaş döneminde (ilkokul öncesi) ise kültürleşme genellikle sorunsuz bir şekilde devam etmektedir (Beiser, vd., 1988). Erken yaş döneminde bireyin kültürleşme sürecinin kolaylıkla ilerleyebilmesinin nedeni açık bir şekilde belli değildir. Belki de birey öz kültürel özelliklerinin farkında değildir ya da ergenlik döneminde kültürel bağlamda esneklik dönemi yaşıyor olabilir. Berry'e (1997) göre ise ergenlik dönemindeki birey kültürleşme sürecinde önemli sıkıntılar ile karşılaşabilir. Ergen bireyin yeni kimlik arayışında olduğu bu dönemde kültürleşmenin de etkisi ile kimlik bunalımı yaşayabilmektedir.

Kültürleşme süreci geç yaş dönemlerinde gerçekleştiğinde bireyin daha sık problem yaşama ihtimali yüksektir. Beiser ve diğerlerine (1988) göre, "Birey yeni bir ortamda yaşamaya çalışırken geçmişteki yaşantılarını bir anda göz ardı edemez."

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan İranlı mülteciler üzerine yapılan bir çalışmada, bireyin göç ettiği yaşın yüksek olması kültürel direncini de artıran bir faktör olarak ortaya konmaktadır. Yaşı yüksek olan bireylerin ev sahibi kültüre de kolay uyum sağlayamadıkları belirlenmiştir (Khodaparast, 2008).

Yaşa bağılı olarak kültürleşme stresi üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nde öğrenim gören Çinli bireylere yönelik yapılan bir diğerk çalışmada yaşları yüksek olan ve bir süredir ABD'de yaşayan bireylerin ev sahibi kültüre daha kolay uyum sağladıkları gözlenmiştir. Buna bağılı olarak yaşları yüksek olup öğrenim gören bireylerin yaşları düşük olan bireylere göre daha az kültürleşme stresi yaşadıkları görülmüştür.

Yabancı dil öğrenen bireylerin yaşının kültürleşme stratejilerine olan etkisi ile ilgili araştırmalardan yola çıkarak bir genellemde bulunmak gerekir ise, küçük yaşlarda çeşitli sebepler ile kültürleşme süreci yaşayan bireylerin kültürel değerleri benimsemeleri yüksek yaştaki bireylere nazaran daha kolay olmaktadır. Yine yapılan pek çok araştırmaya göre kültürleşme açısından kuşaklar arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Birinci kuşak göçmenler kültürel değerlerini korumaya daha fazla yatkınken ev sahibi kültürün özelliklerini benimsemeye ve kabul etmeye uzaktır. Birinci kuşaktan sonraki kuşaklara bakıldığında ise göçmenler ev sahibi kültürün özelliklerini benimsemeye ve kabul etmeye daha fazla yatkınlık gösterirler. Farklı bir söyleyiş ile birinci kuşaklar ayrılıkçılık ve marjinalleşme stratejilerine yönelirken sonraki kuşaklar bütünleşme ve asimilasyon yönelimindedirler(Kuşdil, 2009).

2.2.3. Eğitim Durumu

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin eğitim durumunun kültürleşme stratejileri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bireylerin eğitim alanında veya mesleki alanda sağladıkları başarı ev sahibi kültürün özelliklerine sahip bireylerin onlarla ilgili kimlik tanımlamalarında olumlu yönde etki etmektedir. Dil öğrenen bireylerin eğitim seviyelerinin yüksek olması ev sahibi kültür ile bütünleşmesine katkı sağlamaktadır. Bugüne kadar yapılan birçok çalışmada eğitim durumu ile kültürleşme seviyesi arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Khodaparast, 2008).

Yabancı dil öğrenen bireylerin eğitim seviyelerindeki yükseliş kültürleşme stresini de azaltmaktadır. Eğitim seviyesi yetersiz, mesleki alanlarda kısıtlı olan bireylerin uyum sürecinde daha fazla zorlukla karşılaştığı gözlenmiştir (Berry, 2005).

Berry'e (2005) göre, eğitim seviyesinin yüksek bir seviyede olmasının kültürleşmeyi olumlu etkilemesinin bir sebebi de eğitimin problem çözme becerisine katkı sağlıyor olmasıdır. Böylece eğiti seviyesi yüksek olan bireyler adaptasyon sürecini başarılı bir

şekilde geçirmektedir. Bunun yanında eğitim, bireyleri yeni kültüre hazırlayıcı önemli bir etkidir. Eğitim yeni kültürün değerlerini ve kurallarını öğrenmede bir ön hazırlayıcı konumundadır.

2.2.4. Dinî Değerler

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin mensup oldukları din ile kültürleşme stratejilerin bağlantılı oldukları düşünülmektedir. Dil öğrenmek için ülkemize gelen Müslüman bireylerin farklı dinlere mensup kişilere nazaran kültürleşme süreçlerinin ve kültürel uyumlarının daha kolay olabileceği varsayılmaktadır. Bireyler üzerinde dinî inanışların farklı bir etkisi daha olduğu kabul edilmektedir. Şöyle ki pek çok araştırmacı dinî inanışa sahip kişilerin yaratıcıya sığınarak olumsuz olaylar ile daha kolay başa çıkabildiklerinden bahsetmektedir.

2.2.5. Dil

Türkçe öğrenmek amacıyla ülkemize gelen bireylerin ülkelerinde gördükleri eğitim sistemi ile ülkemizdeki eğitim sistemi birçok açıdan farklılık gösterebilir. Bu durumda bireyler kültürel uyum açısından sorun yaşayabilir. Karşılaştıkları yeni kültürel özellikler ve ev sahibi kültürün diline göre bireyler yeni davranışlar sergilemek zorunda kalabilirler. Yeni kültürün özelliklerini kavramak, benimsemek zaman alabilir. Bireyin ev sahibi ülkede daha fazla zaman geçirmesi de kültürleşmeye yol açabilmektedir (Flannery, vd., 2001).

Balcı ve Öğüt'ün (2019) yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada Bütünleşme, Ayrışma ve Asimilasyon stratejileri ile Türkçe dil becerileri arasında olumlu ilişki görülmüştür. Bunun yanında Marjinalleşme stratejisi ile Türkçe dil becerileri arasında olumsuz korelasyon tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin Türkçe dil becerisi ilerledikçe, içinde yaşadıkları toplumun bir parçası olma isteği görülmektedir.

Yabancı dil öğrenmek için ülkemize gelen bireylerin dil yeterlilikleri kültürleşme süreçlerini olumlu ya da olumsuz yönden etkileyebilmektedir. Belirli bir düzeyde dil yeterliliğine sahip olan bireyler yeni kültürün özelliklerini öğrenmede kolaylık yaşaması muhtemeldir. Dil yeterliliği düşük olan bireylerin de kültürleşme süreçlerinde zorluk yaşaması beklenebilir (Poyraz, vd., 2004).

2.2.6. Bireylerin İkamet Süreleri

Bireylerin kültürleşme stratejilerini, davranış ve tutumlarını etkileyen bir diğer önemli etken de bireylerin ülkemizde kaldıkları süredir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çalışmalara göre ev sahibi ülkede uzun süre kalan öğrenciler, ev sahibi ülkenin kültürüne daha kolay uyum sağladıklarını gözlenmiştir. Buna bağlı olarak kültürleşme stresleri düşük seviye de seyretmiş, davranış ve tutumlarının daha uyumlu olduğu görülmüştür (Wang ve Mallinckrodt, 2006).

Lysgaard'a (1995) göre dil öğrenen bireylerin uyum süreci U şeklinde bir süreçten geçmektedir. İlk başta bireyler yeni bir kültürün özelliklerini öğrenmeye başlamanın heyecanını yaşarlar. Bu süreçte farklılıklar bireylere ilginç gelebilmektedir. Zamanla bireyin heyecanı giderek yavaşlar. Kültürel farklılıklardan, ailesinden, arkadaşlarından uzakta olmaktan dolayı yalnızlık hissine kapılabilir. Bu süreçte birey sıkıntılı bir döneme girer ve davranışlarında uyumsuzluk gözlenebilir.

2.2.7. Bireylerin Gelir Düzeyi

Dil öğrenmek amacı ile ülkemize gelen bireylerin gelir düzeylerinin kültürleşme stratejilerine etki ettiği düşünülmektedir. Ekonomik anlamda düşük gelire sahip bireylerin hayatın içine karışamayacağı bu bağlamda bireylerin toplumsal uyumlarının daha geç gerçekleşebileceği düşünülmektedir (Akçiçek, 2015). Düşük ekonomiye sahip bireyler genellikle ayrılıkçı stratejilere sahip olmaktadır. Bireylerin ekonomik gelirleri yükseldiğinde bütünleşme ve asimilasyon stratejilerine yöneldikleri söylenebilir (Berry, 2005).

2.3. Kültürleşme Yaklaşımları

Bireyin kültürleşme süreci üzerine geliştirilen teorik çözümlerinde iki ana yaklaşım ortaya konmuştur. Bu yaklaşımlardan ilki bireyi asimilasyona uğraması gerektiğini savunan tek boyutlu kültürleşme yaklaşımıdır. Tek boyutlu yaklaşım Gordon tarafından geliştirilmiştir. Yaklaşımına göre, kültürleşme süreci azınlıkta bulunan bireylerin ev sahibi kültürün değerlerini ve tutumlarını benimsedikleri erime süreci olarak belirtilmektedir. Kısaca belirtmek gerekirse bu yaklaşıma göre bireyin öz kültürel değerleri ev sahibi kültürün değerleri karşısında yok edilmelidir (Nguyen ve Von Eye, 2002).

Tek boyutlu yaklaşıma karşılık olarak Berry etnik veya kültürel azınlık durumunda bulunan bireylerin kültürleşme stratejilerini ortaya koymak için iki boyutlu kültürleşme yaklaşımını geliştirmiştir (Berry, 1997). Berry bu yaklaşım ile bireylerin

karşılaştığı iki temel konuya değinmektedir. Bu konulardan ilkinde birey kendi öz kültürünün değerlerini devam ettirmekte kararlıyken ikincisinde ise ev sahibi kültürün değerlerini benimsemeye ve ev sahibi kültür ile etkileşime girmede ne derece gönüllü olduğu ile ilişkilidir. Bununla birlikte Berry'in geliştirdiği kültürleşme yaklaşımında, kültürel ilişkilerin birbirinden tamamen ayrılmadığı ve bu ilişkilerin ayrı ayrı ölçülebileceği belirtilmiştir (Berry, 1997).

2.3.1. Tek Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı

Tek boyutlu kültürleşme yaklaşımı 1964 yılında Gordon tarafından geliştirilmiştir. Gordon'un geliştirdiği bu yaklaşıma göre, bireylerin öz kültürlerini koruma ile ev sahibi kültürün değerlerine uyum sağlama arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Kültürleşme sürecini yaşayan bireyler yeni kültürün değerlerini benimserken kendi kültürel değerlerini kaybeder. Bu yaklaşımda bireylerin tek bir değişim yolu olduğu savunulmaktadır. Bu değişim yolu da asimilasyondur (Khodaparast, 2008).

Şekil 1 Tek Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımının Değişim Süreci (Nguyen ve Eye, 2002)

Ryder vd. (2000) tek boyutlu kültürleşmeyi öz kültürden ev sahibi kültüre doğru ilerleyen bir süreç olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlaya göre bireylerin davranış ve tutumları zaman içerisinde ev sahibi kültürün değerlerine göre değişim göstermektedir. Kültürleşme sürecinin ortasında birey çok kültürlü olarak adlandırılmaktadır. Kültürleşme sürecinin sonunda bireyin asimile olacağı varsayılmaktadır.

Gordon'un yaklaşımının en güçsüz tarafı kültürleşme sürecinin iki gruba dayandırılmasıdır. Bu yaklaşımda birey ve grup davranışlarını ölçmede yetersiz kalmıştır. Wallendorf ve Reilly (1983) bu yaklaşımın kendi isteği ile farklı bir kültürde yaşamaya başlayan bireylere yönelik olmadığını savunmuştur. Çünkü yaklaşımda uyum sağlamaya motive olmuş birey göz ardı edilmiştir.

Zafer'e (2015) göre; 'Tek boyutlu kültürleşme modelinde ev sahibi kültür çok daha güçlü olarak, ev sahibi-göçmen ilişkileri ise ev sahibi kültür lehine değerlendirilmektedir. Bu model göçmenlerin kültürleşme sürecini açıklamada uzun yıllar boyunca kullanılmasına rağmen ev sahibi toplumun da göçmenlerin gelişile birlikte değişime uğradığını açıklamada yetersiz kalmıştır. Bu nedenle iki boyutlu kültürleşme yaklaşımı; kültürleşme sürecini, ev sahibi kültürü ve ev sahibi kültürün bu süreçteki rolünü açıklamak için ortaya çıkmış ve önem kazanmıştır.'

2.3.2. İki Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı

Gordon'un geliştirdiği tek boyutlu kültürleşme yaklaşımı uzun yıllar boyunca kabul görmüş ve insanlar kültürleşme sürecinin sonunda bireyin ev sahibi kültürün değerlerini benimseyerek asimilasyon uğrayacağını varsaymıştır.

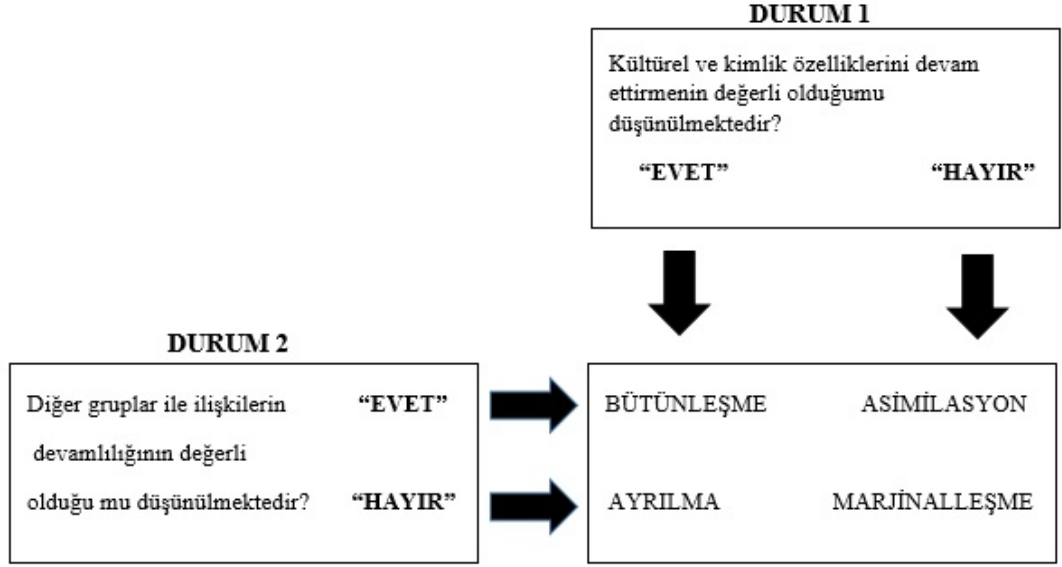
Süreç içerisinde asimilasyonun tek ve kaçınılmaz kültürleşme süreci sonucu olmadığı fikri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu fikrin kabul görmesi ile beraber asimilasyoncu bakış açısı yerine araştırmacılar çok yönlü bir bakış açısına yönelmiştir. Tüm dünyada kültürel değişim devam etse de farklı kültürel değerlere sahip kültür grupları da varlığını sürdürmektedir (Berry, 2005).

Berry'e göre (1980), bireyler ev sahibi kültürün özelliklerini kazanmaya yönelik tek yönlü hareket etmek zorunda değildir. Bireyler öz kültürel değerlerini de kaybetmeden yeni kültürel özellikleri benimseyebilir. Bu ve buna benzer fikirler nedeni ile bilim insanları tek boyutlu kültürleşme yaklaşımına yönelik eleştirilerde bulunmuştur. Bu durum iki boyutlu kültürleşme yaklaşımının gelişmesinin önünü açmıştır. İki boyutlu kültürleşme yaklaşımının ifade ettiği görüşe göre baskın kültür ile baskın özelliklere sahip olmayan kültür birbirinden bağımsız hareket etmektedir(Hünler, 2007). Berry, (1980) kültürleşmenin etki ettiği altı farklı psikolojik fonksiyon olduğuna değinmiştir. Bu fonksiyonlar; kavramsal fonksiyonlar, tutumlar, kimlik, kişilik, dil ve kültürleşme stresidir.

Berry, kültürleşme modelini 1989 yılında geliştirerek yenilemiştir. Yenilenen modele göre bireyin kültürleşmesi şu sorulara vereceği cevaplara göre biçimlenecektir.

- Kendi kimliğini ve kültürel özelliklerini korumak önemli midir?
- Ev sahibi toplumla ilişkiye geçmek önemli midir?

Bireyin sorulara vereceği cevaplara göre dört kültürleşme stratejisi gelişmektedir. Bu stratejiler; asimilasyon, marjinalleşme, ayrışma ve bütünleşme olarak sıralanabilir (Berry, 1997). Aşağıda yer alan Şekil 2’de Berry’in kültürel devamlılık ve kültürel temas açısından kültürleşme modelini yansıtmaktadır.

Şekil 2 Kültürel Devamlılık ve Kültürel Temas Açısından Berry'nin Dört Kültürleşme Modeli (Berry vd., 1989)

Şekil 2’de görülen stratejilerden asimilasyon tutumu, yüksek derecede yeni kültürü benimseyen ve etnik kültürünü düşük derece devam ettirmeye önem veren bireylerde; ayrılma tutumu, etnik kültürünü devam ettirmek isteyen ve yeni kültürü düşük derecede benimseyen bireylerde; marjinalleşme tutumu, hem etnik kültürünü hem de yeni kültürü reddeden bireylerde ve son olarak da bütünleşme tutumu, hem orijin kültürünü korumak isteyen hem de ev sahibi kültürü benimseyen bireylerde görülmektedir (Berry, 1997).

İki boyutlu kültürleşme yaklaşımına göre, kültürleşme sürecinde hem ev sahibi kültürün özelliklerini taşıyan bireyler hem de farklı kültürel değerleri taşıyan bireylerin değişim gösterdiği vurgulanmaktadır. Bu yaklaşımda bireylerin bir kültüre bağlı kalmadan çeşitli kültürel değerlere sahip olabileceği belirtilmiştir (Zafer, 2015).

2.4. Kültürleşme Stratejileri

Yeni bir toplum içinde yaşamaya başlayan bireylerin ya da grupların kültürleşme süreci birbirinden farklı bir şekilde gelişebilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireyler arasında da kültürleşme süreçlerinde farklı tutum ve

davranışlar görülebileceği varsayılmaktadır. Bireyin bu süreç içerisinde yaşadığı farklılıklar kültürleşme stratejileri olarak ifade edilebilmektedir.

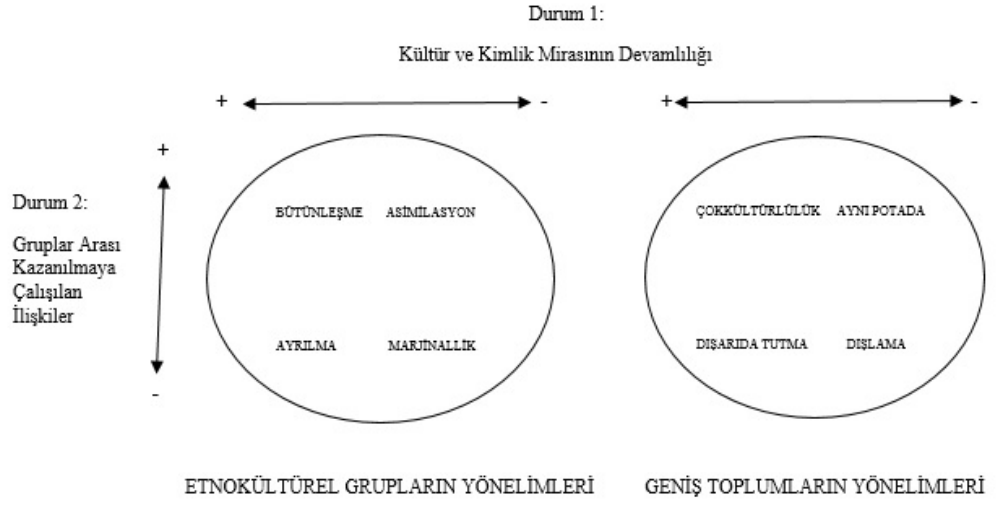
Strateji terimi, kültürel anlamda etkileşim halinde bulunan iki ya da daha fazla grubun yapmaya çalıştıkları anlamında bazı fikirleri olduğunu ifade etmektedir (Berry, 2008).

Kültürleşme stratejileri bireyin kültürleşme sürecinde nasıl bir yol izlediği, kültürlerarası etkileşimde ne denli etkin olduğu, süreçte geliştirdiği davranış ile ilgilenmektedir (Berry, 2005).

Birey açısından bakıldığında kültürleşme stratejileri için en önemli konu, kültürleşme süreci yaşayan bireyin öz kültürel değerlerine ne kadar önem verdiğidir. Çünkü bireyin ev sahibi kültüre sahip bireylerle etkileşime girmesinde ya da ev sahibi kültürün değerlerini benimsemesinde sahip olduğu bakış açısı önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Zafer, 2015).

Kültürleşme sürecinde tüm bireyler tek tip değildir. Farklı kültürel değerlere ve farklı yaşantılara bağlı olarak diğer kültürel değerlere sahip bireylere karşı değişik kültürleşme davranışları sergileyebilirler. Bu durumda bireyin hangi kültürleşme stratejisini izleyeceği konusunda farklı yöntemlere yol açar (Ngwira, vd., 2015).

Berry, kültürleşme stratejileri ile ilgili düşünlerini ortaya koyarken kültürleşme yaşayan grupların ortak iki sorunu üzerinde durmuştur. Bu sorunlardan ilki, bireylerin kendi grupları dışında diğer gruplarla ne kadar temas kurmak istediği ya da ne kadar temas kurmaktan kaçındığı ile ilgilidir. İkinci sorun ise kültürleşen süreci yaşayan bireylerin kendi kültürel değerlerini ne denli korumak ya da kendi kültürel değerlerinden vaz geçmek istediği ile ilgilidir (Berry, 2001). Berry'nin bu iki ortak soruna ilişkin olumlu ya da olumsuz yönelimleri gösterdiği tablo aşağıda Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3 Etnokültürel Gruplarda ve Daha Geniş Toplumlarda Dört Kültürleşme Stratejisi
(Berry, 2005)

Asimilasyon: Baskın olmayan gruplardaki bireylerin kendi kültürel kimliklerini devam ettirmek istemediklerinde, bunun yerine diğer kültürlerle günlük etkileşime girdiklerinde ve baskın olan toplumun kültürel değerlerini benimsediklerinde tanımlanan stratejidir. Burada bireyler kendi kültürel miraslarından vazgeçip baskın olan toplumun normlarına uymayı tercih ederler.

Ayrışma: Baskın olmayan gruplardaki bireylerin kendi özgün kültürlerine değer verdiklerinde, kültürlerini ayakta tutmak istediklerinde ve aynı zamanda diğer grupların kültürleri ile etkileşime girmekten kaçındıklarında benimsenmiş olan stratejidir. Buradaki bireyler, bir dereceye kadar kültürel çatışma yaşadıklarında, diğer gruplarla olan ilişkilerinde temastan kaçınırlar ve sadece kendi menşé kültürüne doğru yönelmeyi tercih ederler.

Bütünleşme: Bireyin bir yandan kültürel mirasını korumaya ilgi duyduğu bir yandan da diğer gruplarla günlük etkileşime girdiği stratejidir. Burada bir dereceye kadar kültürel bütünlük korunur ve aynı zamanda bireyler etnokültürel grubun bir üyesi olarak yerleşik toplumun sosyal ağına katılmaya çalışır.

Marjinalleşme: Bireylerin kültürel miraslarını korumaya yönelik hiçbir çaba göstermediklerinde (genellikle zorunlu kültürel kayıp sebebiyle) ve diğer gruplarla da ilişki kurmaya ilgi göstermediklerinde (sıklıkla dışlanma ve ayrımcılık nedeniyle) tanımlanan stratejidir (Berry, 2005).

Yukarıda yer alan stratejiler baskın konumda bulunmayan bireylerin veya grupların kültürel uyum konusunda hangi stratejiyi benimseyeceğinde özgür oldukları varsayılarak tasarlanmıştır. Fakat Berry, kültürleşme süreci yaşayan bireylerde bu durumun her zaman kesin olmadığını, çoğul (baskın) grupların bireyleri belirli durumlar veya ilişkiler için zorladığına değinmiştir. Bu durum karşısında kültürleşme stratejilerinin kısıtladığı ile ilgili olarak farklı terimler kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Farklı bir söyleyişle bütünleşme stratejisi baskın toplumun kültürel çeşitliliğine açık ve kapsayıcı bulunduğu zaman bireyler tarafından özgürce seçilebilir ve başarılı bir biçimde sürdürülebilmektedir. Bundan dolayı bütünleşmenin tam olarak gerçekleşebilmesi için toplum içinde yer alan grupların bir arada uzlaşma içinde yaşaması gerekmektedir. Bütünleşme stratejisi genel olarak belirli grupların psikolojik ön koşullara sahip olduğu çok kültürlü toplumlarda başarılı bir biçimde kullanılabilir. Berry'nin düşüncesine göre bu ön koşullar şunlardır: düşük düzeyde ön yargı, kültürel çeşitlilikleri ve farklılıkları kabul eden bir toplum, etnik bakımdan farklı kültürel gruplar arasında olumlu karşılıklı tutumlar, toplumu oluşturan bütün bireyler arasında toplumsal anlamda özdeşleşme bütünleşme stratejisinin gerçekleşmesi için gerekli olan koşullardır (Berry, 2021).

2.5. Kültürleşme ve Kültürleşme Stratejilerine Yönelik İlgili Araştırmalar

Berry (1997), kültürleşme stratejilerini geliştirdiği bir çalışmada uzun süreli sağlık, psikoloji yönünden iyi oluş hali ve bunun yanında pozitif uyum göz önüne alındığında en başarılı şekilde gelişen kültürleşme stratejisinin bütünleşme, en başarısız şekilde ortaya çıkan stratejinin ise marjinalleşme olduğunu belirtmektedir. Asimilasyon ve ayrışma stratejileri orta düzeyde başarılı kültürleşme stratejisi olarak kabul edilmektedir. Bunun ile birlikte Berry (1997) çalışmada, bütünleşme stratejisinin bireyler tarafından en çok tercih edilen kültürleşme strateji olduğunu ileri sürmektedir.

Eyou, Adair vd. (2000) Yeni Zelanda'da yaşayan Çinli göçmenlerin psikolojik anlamda iyi oluş hallerinin nasıl bir süreçte destekleneceği sorusuna yanıt bulmak hedefiyle yaptığı çalışmada, ergen göçmenlerin kültürel kimliği ve psikolojik uyum sürecini incelenmiştir. Araştırmacıların çalışmalarının kapsamında yer alan kültürel kimlik, Berry'nin (1987) geliştirdiği kültürleşme stratejilerini ifade etmektedir. Çalışma ayrıca Phinney'in (1992) etnik kimlik yaklaşımındaki etnik grup ve ana akım toplumla özdeşleşmeyi tutum, davranış ve kimlik keşfi ölçümleriyle

değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların %44.4'ü bütünleşme, %36.4'ü ayrışma, %5.5'i asimilasyon ve %13.7'si marjinalleşme kültürleşme stratejisinde çıkmıştır. Bütünleşme stratejisindekilerin özgüveni ayrılma ve marjinalleşme gruplarındakilere göre belirgin şekilde yüksek çıkmıştır. Özgüven, kültürleşmeyle ilişkili kavramlardan biridir ve başarılı kültürleşme süreci yaşayan bireyde yüksek özgüven, psikolojik doyum, ruh ve beden sağlığı, yüksek iş performansı ve okul başarısı kavramlarıyla tanımlanmaktadır (Phinney, vd., 2001). Bu çalışmada Avrupalı-Yeni Zelandalı kimlik ya da etnik kimlik ölçeklerinde yaşa ya da cinsiyete bağlı farklı bir tutum görülmemiştir.

Zagefka ve Brown (2002) çalışmalarında kültürleşme stratejilerini iki yönden de ele almıştır. Hem göçmenlerin hem de alıcı toplumun kültürleşme stratejilerini araştırmıştır. Çalışmalarında öncelikle bütünleşme stratejisinin iki grupta da pozitif yönde ilişkiye işaret etmesini beklemişlerdir. Ayrıca çalışmalarında, alıcı toplum ile göçmenlerin kültürleşme stratejileri arasındaki uyuma bakmışlardır. Araştırmada, alıcı toplumun üyesi olarak 193 Alman ve Almanya'ya göç etmiş 128 göçmen yer almıştır. Çalışmanın bulgularına göre iki grupta da bütünleşme en çok tercih edilen strateji olarak ortaya çıkmıştır. Bu strateji göçmenlerin %75'inde ve alıcı toplumun %61'inde çıkmıştır. Bunun yanı sıra, alıcı kültürle bağ içeren bütünleşme ve asimilasyon stratejilerinin hem alıcı hem de etnik gruplardan en yüksek desteği aldığı görülmüştür. Çalışmada ayrıca, aykırılışma stratejisi göçmenlerde %2 ile en düşük düzeyde çıkarken, alıcı kültürde %19 ile ikinci sırada çıkmıştır. Bunların yanında olarak çalışmadaki gruplar muhacirler ve Türkler olmak üzere ikiye ayrılarak bu grupların kültürleşme tercihleri incelenmiştir. Yapılan karşılaştırmada Türklerin %95'inin, muhacirlerinse %44'ünün bütünleşme stratejisinde olduğu görülmüştür. Muhacirlerin asimilasyon stratejisi tercihi bütünleşmeyle eşit düzeyde çıkmıştır.

Berry ve arkadaşları (2006) göçmen gruplar içinde yer alan gençlerin iki kültürle bir arada nasıl yaşadıklarını, kültürlerarası durumlar ile ne kadar baş edebildiklerini, kültürlerarası ilişkilerindeki karmaşıklıklarını ve bu ilişkilerdeki yaşadıkları uyumlarının ne kadar iyi olduğunu araştırdığı çalışmalarında katılımcıların %36,4'ünün bütünleşme stratejisi gösterdiğini bulmuşlardır. Bütünleşme stratejisi gösteren katılımcılar, hem kendi etnik kültürlerine hem de içinde yaşadıkları ulusun kültürüne dâhil olarak kültürleşmeye çalışmışlardır. Katılımcıların %22,5'i kendi

etnik kültürlerine bağlı kalarak ve alıcı kültüre katılımlarını sınırlı tutarak kültürleşmeyi tercih etmiştir. Bu tercih ayrışma stratejisine işaret etmektedir. Çalışmada ulusal görüntü en düşük yüzdede yer almıştır, yani erime stratejisinde çıkanlar (%18.7) en küçük gruptur. Katılımcıların %22,4'lük bir bölümü aykırılışma stratejisinde çıkmış ve ne etnik kültürlerine ne de alıcı kültüre karşı herhangi bir aitlik göstermemişlerdir. Berry ve arkadaşlarına (2006) göre katılımcıların %22,4'ünün kültürleşme sürecinde kişisel ya da sosyal sorunlar yaşama riski bulunmaktadır. Bu risk yalnızca kültürleşme sürecinde olan göç etmiş kişiler için değil, alıcı toplumun üyeleri için de söz konusudur.

Chia ve Costigan (2006) 234 Çinli-Kanadalı üniversite öğrencisiyle kültürleşme üzerine bir araştırma yürütmüştür. Çalışmada üç soruya yanıt aranmıştır. Birinci soru, etnik ve alıcı kültürün eğilimleri göz önünde bulundurulduğunda kaç kültürleşme grubunun ortaya çıktığıdır. Araştırmanın ikinci sorusu, örnekleme hangi kültürleşme grubunun en çok ve en az çıktığına yöneliktir. Üçüncü soru ise bireylerin geçmiş yaşantılarının ve dil tercihlerinin kültürleşme gruplarıyla nasıl ilişkili olduğu ve hangi kültürleşme grubunun daha yüksek uyum gösterdiğidir. Birinci araştırma sorusuna yanıt olarak beş kültürleşme grubu bulunmuştur. Bunlardan ilki Berry'nin (1989, 2003) modelinde önerilen bütünleşmedir ve örneklemin %20.9'unu oluşturmuştur. İkinci grup etnokültürel eğilimlerine güçlü bağlılık, alıcı kültüre zayıf bağlılık ve etnik gruplarına olumlu bir bakış göstermiştir. Bu haliyle söz konusu grup Berry'nin (1989, 2003) modelindeki ayrılma stratejisine benzemektedir ve katılımcıların %21.8'i bu stratejide çıkmıştır. Üçüncü grup Berry'nin (1989, 2003) modelindeki erime benzeri bir stratejidedir. Araştırmacıların bulduğu dördüncü ve beşinci grup Berry'nin (1989, 2003) modelini kısmi olarak desteklemekle birlikte farklı stratejilere de işaret etmektedir. Uygulamada Çinli gibi yaşamadığı halde bütünleşme stratejisi gösteren dördüncü grup Kanada kültürüne yüksek yönelim, etnik kültüre olumlu değerlendirmeler, Çin kültürüne nötr içsel yönelim ve yine Çin kültürüne zayıf dışsal yönelim göstermiştir. Bu grup Berry'nin (1989, 2003) hem bütünleşme hem de erime stratejisine benzerlik göstermektedir, ancak eğilimlerini açıklamak için bu iki strateji de yetersiz kalmaktadır. Beşinci gruptaki katılımcılarsa hem Çin hem Kanada kültürüne düşük yönelim, düşük etnik değerlendirme ve Çin kültürüne yüksek dış yönelim göstermiştir. Bu haliyle beşinci grup aykırılışma stratejisini benimsiyor gibi görünse de Çin kültürüne yüksek dış

yönelimleri nedeniyle bu stratejiden farklıdır. İkinci soruya yanıt olarak, beklenildiği üzere, bütünleşme stratejisi gösteren grup diğer gruplardan yüksek çıkmıştır. Tek başına bütünleşme stratejisindekiler grubun %20.92'ünü oluşturmasına karşın hem bütünleşme hem de erime benzeri özellikler gösteren dördüncü grubun yüzdesi de eklendiğinde toplam bütünleşme %35.9 olmuş ve en yüksek düzeyde tercih edilmiştir. Üçüncü soruya yanıt olarak, beklendiği üzere, alıcı kültürde daha uzun yaşantının alıcı kültüre daha güçlü yönelimle ilişkili olduğu bulunmuştur.

Choi ve arkadaşları (2016) Koreli-Amerikalı gençlerin kültürleşme stratejileri üzerine bir çalışma yürütmüş ve üç farklı kültürleşme stratejisi bulmuştur. Bunlar ayrışma, bütünleşmiş iki-kültürlülük ve muhafazakâr iki-kültürlülüktür. Ayrışma stratejisi ana akım kültüre en düşük, etnik kültüre en yüksek yönelimli stratejidir ve katılımcıların %11.8'inde görülmüştür. Etnik kimliğin güçlü hissedildiği bütünleşmiş iki-kültürlülük stratejisinde Koreli kimliği Amerikalı kimliğinden belirgin şekilde daha güçlüdür, ancak Koreli ve Amerikalı kültürlerin etkinliklerine katılım neredeyse eşittir. Katılımcıların %66.9'u bu stratejidedir. Muhafazakâr iki-kültürlülük ise dil yeterliliği bakımından bütünleşmiş iki-kültürlülüğe benzemekle birlikte kültürel katılım açısından bu stratejiden farklılık göstermektedir. Katılımcıların %21.3'ü muhafazakar iki kültürlülük stratejisinde çıkmıştır.

Aliyev ve Öğülmüş'ün (2016) çalışmasında farklı kültürel temellerden gelen bireylerin kültürleşme stratejileri incelenmiştir. Bu bağlamda 300 uluslararası öğrenciyle çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında bütünleşme evli grupta; erime ve ayrılma bekâr grupta daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca, bütünleşme stratejisinin yaşla birlikte arttığı, ayrılma stratejisinin yaş küçüldükçe arttığı bulunmuştur. Türkiye'de kalış sürelerine bakıldığında, Türkiye'de daha kısa süredir bulunanların erime stratejisinde diğer gruplara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kısa süredir Türkiye'de olan katılımcılar en çok ayrılma stratejisindedir. Katılımcıların geldikleri bölgelerin kültürleşme stratejilerinde bir fark yaratıp yaratmadığına bakıldığında, Avrupa'dan gelen katılımcılarda erime stratejisinin yüksek olduğu bulunmuştur. Son olarak, katılımcıların yerleşim birimleri (şehir, kasaba, vb.) yalnızca ayrılma stratejisinde farklı çıkmıştır; şehirde yaşayan bireylerin ayrılma puanları yüksektir.

Güney Asya göçmenlerinin kültürleşme stratejilerini araştıran Needham ve arkadaşları (2015), çalışmalarında Berry'nin önerdiği dört kültürleşme stratejisinden

üçünün Güney Asyalı göçmenler tarafından kullanıldığını bulmuştur. Sonuçlara göre 906 katılıncının yarısından fazlası bütünleşme stratejisi, dörtte biri erime stratejisi ve beşte biri ayrılma stratejisinde çıkmıştır. Aykırılma stratejisi gösteren katılımcı olmamıştır. Needham ve arkadaşları (2015) bunun nedeninin aykırılma stratejisindeki bireylerin çalışmaya katılmayı reddetmiş olması olabileceğini ifade etmektedir.

Kültürleşme sürecinde cinsiyet farklılıklarını ele alan bazı araştırmalarda kadınların etnik kimliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bolling, 1974). Diğer yandan, erkeklerin etnik kökenlerine bağlılıklarının kadınlarınkinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (Knuckle ve Asbury, 1986). Çalışmalarda bu farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, kültürleşme sürecinde cinsiyete bağlı farklılıklardan söz etmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Alanyazındaki birçok çalışmada bütünleşme stratejisi göçmenlerde diğer stratejilerinden daha fazla ortaya çıksa da, farklı bulgulara ulaşan çalışmalar da vardır. İnce ve arkadaşları (2014) Hollanda'daki Türk göçmenlerle yaptığı çalışmada dört kültürleşme stratejisi ile depresif bozukluk ve kaygı bozukluğu arasındaki ilişki incelenmiştir. 210 katılımcının dâhil olduğu çalışmada katılımcıların %41.4'ü ayrılma stratejisinde çıkmıştır. En az görülen strateji bu çalışmada da %11.4 ile marjinalleşme çıkmıştır. Kültürleşme stratejilerinin depresif bozukluk ve kaygı bozukluğuyla ilişkisi irdelendiğinde ise, alıcı kültüre katılım stratejileri olan bütünleşme ve erime, depresif bozukluk ve kaygı bozukluğu ile düşük ilişkili çıkmıştır.

Kültürleşme üzerine yapılmış olan çalışmalar genellikle bireylerin uluslararası kültürel etkileşimi üzerine yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte bazı durumlarda ülke içi göç yaşayan bireylerinde kültürel uyum süreci yaşadığı söylenebilmektedir. Ülke içinde yaşanan göçlerin uluslararası göçlerdeki gibi psikolojik ve kültürel değişimlere yol açtığı vurgulanmıştır (Berry, 2010).

Kültürleşme stratejileri üzerine Gui ve arkadaşlarının gerçekleştirmiş oldukları bir çalışmada kırsal yerleşimden kente yerleşen bir örneklem üzerinde durmuşlardır. Kırdan kente göçte yaşanan değişimin iç ve dış göçte yaşanan değişime benzer etkiler gösterdiği saptanmıştır. Bütünleşme stratejisinde kente göç eden bireylerin

uyumunu diğer stratejilere göre daha iyi yordayan bir tesire sahip olduğu gözlenmiştir. Bunun yanında kent hayatını benimseyen ve olumlu bir şekilde tanımlayan bireylerin bütünleşme ve asimilasyon stratejilerine uyum sağladıklarına değinilmiştir. Farklı bir söyleyişle uyumun iki temel ögesi olan katılım ve hissetme durumu bireyin kent kültürü konusundaki tercihleri ile ilgilidir. Yapılan araştırma sonucunda araştırmacılar iç ve dış göçün kültürleşmeye ilişkin benzerliğini ortaya koymuşlardır (Gui, vd., 2012).

Yabancı uyruklu öğrencilerde kültürleşme ve kültürleşme stratejileri üzerine yapılan bir çalışmada araştırmacılar Barry tarafından geliştirilen Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAAM) kullanarak yabancı uyruklu öğrencilerin kültürleşme tutumlarını ele almışlardır. 232 öğrenci üzerinde uygulanan anket sonucu yabancı uyruklu öğrencilerin en çok tercih ettiği kültürleşme stratejisinin bütünleşme olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında asimilasyon stratejisinin bütünleşme stratejisi ile olumlu yönde bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Marjinalleşme ile bütünleşme arasında olumsuz yönde bir ilişki gözlenmiştir. Dinî bakımdan İslamiyet'i benimseyen öğrencilerin bütünleşme, Hristiyanlığı benimseyen öğrencilerin ise marjinalleşme stratejisine önem verdikleri görülmüştür. Ülkemizi daha önce ziyaret eden öğrencilerin, ziyaret etmeyenlere göre kültürleşme stratejileri değerleri daha yüksektir. Balcı ve Öğüt'e göre; öğrenci olmadan önce Türkiye'yi ziyaret eden yabancı uyruklu üniversite öğrencileri, bir taraftan kendi kültürlerini devam ettirmeyip, ev sahibi toplumun kültürünü benimserken; aynı zamanda hem orijinal kültürlerini sürdürme hem de ev sahibi toplumla etkileşimde bulunma çabası taşımaktadırlar. Ayrıca Türkiye dışında farklı bir ülkeyi ziyaret edenlerin, etmeyenlere göre, kendi kültürünü devam ettirmeyip, gittiği ülkenin kültürünü benimsemekte ya da kendi özgün kültürlerini sürdürüp, yabancı ülke toplumuyla etkileşime girmeyi çok fazla istememektedir (Balcı ve Öğüt, 2019).

Kılıçoğlu ve arkadaşları (2015) İngiltere'de yaşayan Türk öğrencilerin kültürleşme stratejilerini doğum yeri, yaş, İngiltere'de yaşama süresi, cinsiyet gibi etkenlerin ne derece etkilediğini tespit etmek üzere bir çalışmada bulunmuşlardır. Araştırmada ilişkisel desen kullanan araştırmacılar, örnekleme grubunu ise Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir mahalleden seçmişlerdir. Kılıçoğlu ve arkadaşlarına göre; Öğrenciler kültürleşme tercihlerini en yüksek ortalamayla bütünleşme tercihinde

değerlendirirlerken, bu tercihi sırasıyla ayırma, marjinalleşme ve asimilasyon takip etmektedir. Araştırmada öğrencilerin bütünleşme tercihleri cinsiyet, okulda bulunma yılı ve doğum yeri değişkenlerine göre; ayırma tercihleri yaş, doğum yeri, okulda ve İngiltere’de bulunma yılı değişkenlerine göre; asimilasyon tercihleri ise doğum yeri değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin bütünleşme tercihleri okula aidiyet duygularını olumlu yönde; reddedilmişlik duygularını ise olumsuz yönde yordamaktadır.

Seher’in, (2019) yüksek lisans çalışması ülkemizde yaşayan Suriye kökenli ergenlerin psikolojik uyumu ve bunun yanında kültürleşme süreci öncesi ve kültürleşme sürecinde çeşitli etkenlerin psikolojik uyum ile ilgili ilişkisini incelenmiştir. Bu çalışmasını Ankara’nın Altındağ ilçesinde yaşayan Suriyeli ergenlere uygulanmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen araştırma örnekleme; Ankara’nın Altındağ İlçesinde bulunan 8 okulda okuyan 11-17 yaş arası 347 Suriyeli ergenden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan formlar Arapça olup veriler; araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Arap Mutluluk Ölçeği, Çocuklar İçin Olayların Etkisi Ölçeği-8, Çocukta Anksiyete ile İlişkili Bozukluklar Formu, Güçler ve Güçlükler Anketi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre katılımcıların; %62.5’i TSSB, %56.8’ i kaygı ile ilişkili bozukluk belirtilerine ve %84.1’ i düşük subjektif iyilik haline sahiptir. Buna göre katılımcıların psikolojik uyum düzeyi düşüktür. Katılımcıların %66.6’sı en az bir yakınının hayatını kaybettiği ve %65.2’si göç edemeyen yakını olduğu görülmüştür. Katılımcıların psikolojik uyum düzeyi cinsiyet, yaş grubu, algılanan ayrımcılık, algılanan dışlanma, dil engeli, yaşam kalitesi, sosyal destek ve şiddete maruz kalma faktörlerine göre değişmektedir. Kadınların, orta ergenlik dönemindeki çocukların, ayrımcılık ve dışlanma algısına sahip olanlar ile dil engeli ile karşılaştığını, kötü bir yaşam kalitesine sahip olduğunu ve okulda şiddete maruz kaldığını bildiren Suriyeli ergenlerin psikolojik uyum düzeyi düşüktür. Araştırmanın hipotezlerine olarak psikolojik uyum göstergeleri birbiri ile ilişkilidir. TSSB, kaygı ile ilişkili bozukluklar ve duygusal ve davranışsal güçlük puanları artarken subjektif iyilik hali azalmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli, araştırmayı yapan kişinin sorularını yanıtlamak ya da araştırmacının hipotezlerini denemek amacıyla araştırma yapan kişinin bilinçli bir şekilde oluşturduğu plan olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, vd., 2013). Betimsel bir araştırma modeli olan tarama modelinde, geçmişte var olan ya da halen varlığını sürdüren bir durumun mevcut varlığını sürdürdüğü durumu ile betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2004).

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel tarama modeli desenlenmiştir.

Betimsel istatistik bir örnekleme ya da ulaşabilen durumlar içinde, evrenin tamamından gözlem yoluyla işlenen verilerin kullanılıp araştırmaya katılan katılımcıların özelliklerinin saptanmaya çalışılmasıdır (Büyüköztürk, 2002).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2021-2022 yılları arasında Türkiye'deki üniversitelerde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacıyla öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolaylıkla ulaşılabilir olduğundan dolayı durum örnekleme seçilmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda araştırmanın uygulandığı üniversiteler ve bu üniversitelerde yer alan öğrenci sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1 Çalışmanın yapıldığı üniversiteler ve çalışmaya katılan öğrenci sayıları

Üniversite	f	%
Erciyes Üniversitesi	142	27,5
Çukurova Üniversitesi	77	15
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	62	12,1
Fırat Üniversitesi	51	9,9
Hacettepe Üniversitesi	39	7,6
Gazi Üniversitesi	38	7,5
Sakarya Üniversitesi	27	5,4
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	26	5
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	23	4,5
Medipol Üniversitesi	17	3,3
İstanbul Üniversitesi	11	2,2
Toplam	513	100

Tablo 1'e bakıldığı zaman Türkiye'de bulunan 11 farklı üniversiteden Türkçe öğrenmek için ülkemize gelen 513 yabancı uyruklu öğrenci çalışmaya katılım sağlamıştır. Araştırma için üniversitelerin seçiminde kolaylıkla ulaşılabilir olması dikkate alınmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerden 142'si Erciyes Üniversitesinde, 77'si Çukurova Üniversitesinde, 62'si Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesinde, 51'i Fırat Üniversitesinde, 39'u Hacettepe Üniversitesinde, 38'i Gazi Üniversitesinde 27'si Sakarya Üniversitesinde, 26'sı Nevşehir Hacı Bayram Veli Üniversitesinde, 23'ü Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde, 17'si Medipol Üniversitesinde, 11'i ise İstanbul Üniversitesinde öğrenin görmektedir. Toplamda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 513 katılımcı çalışmaya katkı sağlamıştır. Tablonun yüzdesel dağılımına bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin %27,5'i Erciyes Üniversitesi, %15'i Çukurova Üniversitesi, %12,1'i Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, %9,9'u Fırat Üniversitesi, %7,6'sı Hacettepe Üniversitesi, %7,5'i Gazi Üniversitesi, %5,4'ü Sakarya Üniversitesi, %5'i Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, %4,5'i Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, %3,3'ü Medipol Üniversitesi, %2,2'si de İstanbul Üniversitesinde Türkçe öğrenen öğrencilerden oluşmaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımına ilişkin frekans ve yüzde analizine yer verilmiştir.

Tablo 2 Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	292	56,9
Kadın	221	43,1
Toplam	513	100

Tablo 2'ye bakıldığında çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin 292'si erkek, 221'i ise kadın olduğu görülmektedir. Toplamda 513 öğrencinin katılım sağladığı çalışmanın cinsiyete göre yüzdesel dağılımına bakıldığında öğrencilerin % 56,9'nin erkek, % 43,1'sinin kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre frekans ve yüzde dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 3 Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Yaş	f	%
17-20 yaş aralığı	268	52,2
21-25 yaş aralığı	156	30,4
26-30 yaş aralığı	62	12,1
31 yaş veya üzeri	27	5,3
Toplam	513	100

Tablo 3'e bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin 268'i 17-20 yaş aralığında, 156'sı 21-25 yaş aralığında, 62'si 26-30 yaş aralığında, 27'si ise 31 yaş veya üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Örneklemin yüzdesel dağılımına baktığımızda %52,2'si 17-20 yaş aralığında, %30,4'ü 21-25 yaş aralığında, %12,1'i 26-30 yaş aralığında, %5,3'ü ise 31 yaş ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımı bulunmaktadır.

Tablo 4 Çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Düzeyi	f	%
Lise	198	38,7
Lisans	204	39,7
Lisansüstü	111	21,6
Toplam	513	100

Tablo 4'e bakıldığında çalışmaya katılım sağlayan örneklem grubunun 198'i lise, 204'ü lisans, 111'i ise lisansüstü programlardan mezun olmuş ya da eğitimine devam eden katılımcılardan oluşmaktadır. Tabloya yüzdesel anlamda bakıldığında katılımcıların %38,7'sinin lise, %39,7'si lisans ve %21,6'sı da lisansüstü eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5'e bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin ülkelerinin ana kara üzerindeki yer aldığı bölgeye göre frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 5 Çalışmaya katılan öğrencilerin ülkelerinin yer aldığı ana karaya göre frekans ve yüzde dağılımı

Ülkelerinin yer aldığı ana kara	f	%
Asya	341	66,4
Avrupa	19	3,7
Afrika	145	28,2
Diğer	8	1,7
Toplam	513	100

Tablo 5'te yer alan bilgilere bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin 341'i Asya, 19'u Avrupa ve 145'i Afrika, 8 öğrenci ise diğer ana karalarda bulunan ülkelerden Türkçe öğrenmek amacıyla ülkemize geldiği görülmektedir. Öğrencilerin ülkelerinin bulunduğu ana karanın yüzdesel dağılımına bakıldığında %66,4'ü Asya, %3,7'si Avrupa, %28,7'sinin Afrika, %1,7'sinin de diğer ana karalarda bulunan ülkelerden geldikleri anlaşılmaktadır.

Aşağıda yer alan tablo incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin dinî inanışları hakkında frekans ve yüzde dağılımına yer verildiği görülmektedir.

Tablo 6 Çalışmaya katılan öğrencilerin dinî inanışlarına göre frekans ve yüzde dağılımı

Din	f	%
İslam	442	86,1
Hristiyanlık	42	8,2
Diğer	30	5,7
Toplam	513	100

Tablo 6'ya bakıldığında çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin 442'si İslam, 42'si Hristiyanlık, 30'u da Diğer dinî inanışlara sahip oldukları görülmektedir. Dinî inanışların yüzdesel dağılımını incelendiğinde öğrencilerin %86,1'i İslam, %8,2'si Hristiyanlık, %5,7'sinin diğer dinleri benimsediği görülmüştür.

Tablo 7’de çalışmaya katılan öğrencilerin bildiği dil sayılarının frekans ve yüzde dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 7 Çalışmaya katılan öğrencilerin bildiği dil sayılarının frekans ve yüzde dağılımı

Bildiği dil sayısı	f	%
1 dil bilen	125	24,4
2 dil bilen	184	35,8
3 dil bilen	140	27,4
4 dil bilen	46	8,9
5 dil bilen	18	3,5
Toplam	513	100

Tablo 7’ye bakıldığında çalışmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin 125’i 1 dil bilen, 184’ü 2 dil bilen, 140’ı 3 dil bilen, 46’sı 4 dil bilen ve 18’i 5 dil bilen bireylerden oluştuğu görülmektedir. Tablo 7’nin yüzdesel dağılımına bakıldığında çalışmaya katkı sağlayan bireylerin %24,4’ü 1 dil bilen, %35,8’i 2 dil bilen, %27,4’ü 3 dil bilen, %8,9’u 4 dil bilen, %3,5’ i de 5 dil bilen bireylerden oluştuğu görülmektedir.

Aşağıda yer alan tabloda çalışmaya katılan katılımcıların gelir düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımı yer almaktadır.

Tablo 8 Çalışmaya katılan öğrencilerin aylık gelir düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Aylık gelir düzeyi	f	%
0-5000 TL arası	466	90,8
5001-10000 TL arası	27	5,2
10001 TL veya üzeri	20	4
Toplam	513	100

Tablo 8’e bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin 466’sı 0-5000 TL arası, 27’si 5001-10000 TL arası, 20’si de 10001 TL ve üzeri aylık gelir düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların aylık gelir düzeylerinin yüzdesel dağılımına baktığımızda %90,8’i 0-5000 TL arası, %5,2’si 5001-10000 TL arası, %4’ünün de 10001 TL ve üzeri aylık gelir düzeyinde oldukları görülmektedir.

Tablo 9’da çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe öğrenme sürelerinin frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 9 Çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe öğrenme sürelerinin frekans ve yüzde dağılımı

Türkçe öğrenme süreleri	f	%
1-6 ay arası	391	76,2
7 ay veya üzeri	122	23,8
Toplam	513	100

Tablo 9'a bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin 391'i 1-6 ay arasında, 122'si de 7 ay veya üzeri sürede Türkçe öğrenmeye devam ettikleri görülmektedir. Tablo 9'un yüzdesel dağılımına baktığımızda öğrencilerin %76,2'sinin 1-6 ay arasında, %23,8'nin de 7 ay ve üzerinde oldukları incelenmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla 2 bölümden toplam 41 sorudan oluşan anket formundan yararlanılmıştır.

Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (EAAM) : Barry (2001) tarafından geliştirilen Doğu Asya Kültürleşme Ölçeği (EAAM); Asimilasyon (8 madde), Ayrışma (7 madde), Bütünleşme (5 madde) ve Marjinalleşme (9 madde) alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek 7'li likert tipi (1- Hiç katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Biraz Katılmıyorum, 4- Kararsızım, 5- Biraz Katılıyorum, 6- Katılıyorum, 7- Tamamen Katılıyorum) 29 maddeden meydana gelmektedir.

Barry tarafından 2001 yılında geliştirilen ölçeğe güvenirlik testleri uygulanmıştır. Doğu Asya Kültürleşme Stratejileri Ölçeği'nin Cronbach's Alpha güvenirlik değeri 0,93 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması için Balcı ve Ögüt'ün 2019 yılındaki çalışmasından yararlanılmıştır. Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan olumsuz ifadeler ters kodlanmıştır. Ters ve pozitif puanların toplanması ile de toplan puana ulaşılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bu formda katılımcının cinsiyet, yaş, din, yaşadıkları ülkenin Dünya üzerinde yer aldığı bölge, bildiği dillerin sayısı, eğitim düzeyi, Türkiye'de yaşama süreleri gibi bilgileri sorgulamaya yönelik sorulara cevap aranmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışma kapsamında anket formunun uygulaması için iki farklı yol izlenmiştir. Birinci olarak Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (EAAM) ve kişisel bilgi formunun yer aldığı bir Google form oluşturularak ilgili TÖMER müdürlüklerine gönderilmiştir.

İkinci olarak ise TÖMER müdürlüklerinden gerekli izinler alınarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler ile yüz yüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Anket uygulaması sırasında öğrencilere, anketin neden uygulandığı, hangi amaca hizmet edeceği gibi zihinlerinde merak uyandıran sorular hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerden samimi bir şekilde düşüncelerini, duygularını ifade etmeleri istenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Anket uygulamasını tamamladıktan sonra çalışmanın ölçeğinden elde edilen veriler, bilgisayar ortamında istatistik programı üzerinde ölçek için gerekli birtakım istatistik işlemlerinden geçirilmiştir. Verilerin analize uygunluğunun ve verilerin dağılıma uygun özellik gösterip göstermediğini belirlemek için Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (yığılma) testleri uygulanmıştır. Skewness, verilerin dağılımının simetrikliğe uygun olma derecesini ölçmektedir. Kurtosis ise verilerin dağılımında örneğin dağılımın ortasında çok ya da az bulunma derecesini ölçmeye yaramaktadır.

Değerlerin çoğu ortalamanın solunda ise Skewness olumlu, eğer değerlerin çoğu ortalamanın sağında ise Skewness olumsuz olarak yorumlanmaktadır.

Kurtosis'e bakıldığında istatistiki verilerin dağılım göstergesi simetriğe sahip olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında dağılım normal sonuç göstermeyebilir. Bu durumda az ya da fazla örneklerin yığılması gerçekleşebilir. Normal dağılım gösteren bir eğri orta eğri (Mezokurtik) olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda elde edilecek Kurtosis değeri "0"dır. Dağılımın ortasında fazla örnek var ise bu durum dar eğriye örnektir ve değer olumlu olarak yorumlanır. Dağılımın ortasında az örnek bulursa bu durum da düz eğri olarak adlandırılır ve olumsuz olarak yorumlanır. Skewness ve Kurtosis testlerinin verilerinin analizine uygunluğuna bakmak için test sonucu elde edilen istatistiksel değer, standart sapma hatasına bölünmesi gerekmektedir. Test sonucu +2/-2 aralığında bir sonuç çıkarsa verilerin analize uygun olduğu yorumlanır (Karagöz, 2010).

Aşağıda yer alan tabloda Skewnes ve Kurtosis test analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 10 Skewness ve Kurtosis Test Analiz Sonuçları

	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Asimilasyon	,169	,108	-,158	,215
Ayrışma	-,102	,108	,081	,215
Bütünleşme	-,154	,108	-,011	,215
Marjinalleşme	,002	,108	,003	,215

Skewness sonuçlarını analiz edip uygunluğuna bakmak için istatistiki değeri standart sapma hatasına bölmek gerekmektedir. Bunun sonucunda *asimilasyon* 0,16, *ayrışma* 0,94, *bütünleşme* 1,42, *marjinalleşme* 0,01 olarak belirlenmiştir. Yine aynı yöntem kullanılarak Kurtosis dağılımına bakıldığında *asimilasyon* 0,73, *ayrışma* 0,37, *bütünleşme* 0,51 ve *marjinalleşme* 0,01 olarak bulunmuştur. Bulunan değerler +2/-2 aralığında olduğundan çarpıklığın normal seyrettiğini söylemek mümkündür. Tabloya bakıldığında Skewness ve Kurtosis testlerinin çalışmanın analiz edilmesine uygun olduğu görülmüştür.

Çalışmanın analiz edilmesine uygunluğu için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri uygulanmıştır.

Tablo 11 Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri analizi

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Asimilasyon	,052	513	,002	,994	513	,040
Ayrışma	,047	513	,009	,994	513	,046
Bütünleşme	,056	513	,001	,991	513	,005
Marjinalleşme	,046	513	,011	,996	513	,162

Büyüköztürk (2011) katılımcı sayısının 50'nin altında olduğu durumlarda normallik testi yapılırken Shapiro-Wilk'i dikkate almamız gerektiğini önermektedir. Katılımcı sayısının 50 ve üzeri olduğu durumlarda ise Kolmogorov-Smirnov normallik sonucuna bakmak gerekmektedir.

Tablo incelendiğinde her başlık için Kolmogorov-Smirnov normallik testinin 0,50 altında değere sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda çalışmanın verilerini normal dağılım göstermediğinden analiz etmek için nonparametrik testler kullanmak

gerekmektedir. Normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden olan Mann Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin çözümlenmesi için çalışmanın gayesine uygun bir biçimde ihtiyaç duyulan testlere ve tekniklere tâbi tutulmuştur. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde; aritmetik ortalama, yüzde, frekans ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçlarına dönük olarak elde edilen nicel bulgulara ve bu bulgularla ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Aşağıda yer alan tabloda, kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelere ilişkin öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 12 Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelere ilişkin öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Madde No	Maddeler	\bar{X}	SS
1	Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.	2,88	1.79
2	Dinlediğim müziğin çoğu Türkçe.	4.04	1.82
3	Esprilerimi hem Türkçe hem de kendi dilimde söylüyorum.	3.93	1.80
4	Türk ya da farklı ülkelerden biriyle kaynaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.	4.77	1.74
5	Evimde /evdeyken, genellikle Türkçe konuşuyorum.	3.79	1.91
6	En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.	3.15	2.14
7	Ana dilimde olduğu gibi, Türkçe de düşünebiliyorum.	4.36	1.77
8	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların benden hoşlanmadığını hissediyorum.	4.87	1.93
9	Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.	3.06	1.85
10	Çoğunluğunun Türk olduğu, sosyal toplantılara gitmeyi daha çok tercih ederim.	4.48	1.68
11	Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.	5.40	1.85
12	Kimsenin beni anlamadığını düşündüğüm zamanlar oluyor.	3.92	1.74
13	Türklerle diğerlerinden daha iyi anlaşıyorum.	4.02	1.69
14	Türklerin bana, diğerlerinden daha eşit bir şekilde davrandığını hissediyorum.	4.25	1.61
15	Türklerin ve diğerlerinin bana değer verdiğini hissediyorum.	4.73	1.61
16	Bazen insanlarla iletişim kurmakta zorlanıyorum.	4.04	1.81
17	Türklerin beni diğerlerinden daha iyi anladığını hissediyorum.	4.11	1.70

18	Bir Türk'ten ziyade, diğer ülke insanlarıyla görüşmeyi tercih ederim.	4.43	1.81
19	Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.	5.13	1.58
20	Bazen arkadaş edinmekte zorlanıyorum.	4.50	1.83
21	Duygularımı diğerlerinden ziyade, Türklere daha kolay anlatıyorum.	3.87	1.69
22	Bir Türk ile konuşurken, kendimi daha rahat hissediyorum.	4.50	1.63
23	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların, beni kabul etmediklerini hissediyorum.	4.70	1.78
24	Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklere daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.	4.21	1.57
25	İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır	5.36	1.83
26	Bazen hem Türklere hem de diğer ülke insanlarına, güvenmekte zorlanıyorum.	4.05	1.87
27	İş ve okuldaki arkadaşlarımın çoğu Türklere oluşuyor.	3.66	1.79
28	Türklerin ve diğerlerinin, beni anlamakta zorluk çektiklerini görüyorum.	4.53	1.64
29	Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.	4.93	1.88

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin 29 madde içinde en çok “*Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.*” $\bar{X}=5.40$, “*İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır.*” $\bar{X}=5.36$, “*Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.*” $\bar{X}=5.13$ maddelerine “*Biraz Katılıyorum*” düzeyinde yanıt vermişlerdir. Bununla birlikte araştırmaya katılan bireyler 29 madde içinde en az “*Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.*” $\bar{X}=2.88$ “*Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.*” $\bar{X}=3.06$ “*En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.*” $\bar{X}=3.15$ maddelerine ise “*Biraz Katılmıyorum*” seviyesinde cevaplamışlardır.

Tablo 13 Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelerin asimilasyon, ayrışma, bütünleşme, marjinalleşmeye göre dağılımı ve aritmetik ortalama, standart sapma değerleri

Madde No	Maddeler	\bar{X}	SS
	Asimilasyon	3.69	1.07
1	Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.	2.88	1.79
5	Evimde /evdeyken, genellikle Türkçe konuşuyorum.	3.79	1.91
9	Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.	3.06	1.85
13	Türklere diğerlerinden daha iyi anlaşıyorum.	4.02	1.69
17	Türklerin beni diğerlerinden daha iyi anladığımı hissediyorum.	4.11	1.70
21	Duygularımı diğerlerinden ziyade, Türklere daha kolay anlatıyorum.	3.87	1.69
24	Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklere daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.	4.21	1.57
27	İş ve okuldaki arkadaşlarımın çoğu Türklere oluşuyor.	3.66	1.79
	Ayrışma	4.32	0.77
2	Dinlediğim müziğin çoğu Türkçe.	4.04	1.82

6	En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.	3.15	2.14
10	Çoğunluğunun Türk olduğu, sosyal toplantılara gitmeyi daha çok tercih ederim.	4.48	1.68
14	Türklerin bana, diğerlerinden daha eşit bir şekilde davrandığını hissediyorum.	4.25	1.61
18	Bir Türk'ten ziyade, diğer ülke insanlarıyla görüşmeyi tercih ederim.	4.43	1.81
22	Bir Türk ile konuşurken, kendimi daha rahat hissediyorum.	4.50	1.63
25	İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır	5.36	1.83
	Bütünleşme	4.71	1.00
3	Esprilerimi hem Türkçe hem de kendi dilimde söylüyorum.	3.93	1.80
7	Ana dilimde olduğu gibi, Türkçe de düşünebiliyorum.	4.36	1.77
11	Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.	5.40	1.85
15	Türklerin ve diğerlerinin bana değer verdiğini hissediyorum.	4.73	1.61
19	Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.	5.13	1.58
	Marjinalleşme	4.47	1.00
4	Türk ya da farklı ülkelerden biriyle kaynaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.	4.77	1.74
8	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların benden hoşlanmadığını hissediyorum.	4.87	1.93
12	Kimsenin beni anlamadığını düşündüğüm zamanlar oluyor.	3.92	1.74
16	Bazen insanlarla iletişim kurmakta zorlanıyorum.	4.04	1.81
20	Bazen arkadaş edinmekte zorlanıyorum.	4.50	1.83
23	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların, beni kabul etmediklerini hissediyorum.	4.70	1.78
26	Bazen hem Türklere hem de diğer ülke insanlarına, güvenmekte zorlanıyorum.	4.05	1.87
28	Türklerin ve diğerlerinin, beni anlamakta zorluk çektiklerini görüyorum.	4.53	1.64
29	Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.	4.93	1.88

Kültürleşme Stratejileri ölçeğinin maddelere göre dağılımına bakıldığında asimilasyon maddeleri içinde en yüksek değere sahip olan “Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklerle daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.” $\bar{X}=4.21$ maddesidir. “İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır.” $\bar{X}=5.36$ maddesi ayrışma stratejileri içinde en yüksek değere sahiptir. Bütünleşme stratejilerinde, “Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.” $\bar{X}=5.40$ maddesi öne çıkmaktadır. Son olarak marjinalleşme stratejisine bakıldığında “Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.” $\bar{X}=4.93$ maddesinin birinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin tercih ettikleri kültürleşme stratejileri incelendiğinde öğrencilerin en çok “Bütünleşme” $\bar{X}=4.71$ stratejisini tercih ettiği görülmektedir. İkinci olarak ise öğrenciler “Marjinalleşme” $\bar{X}=4.47$ stratejisini tercih etmişlerdir. Bu durumda demek ki ülkemize yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacı ile gelen öğrenciler genellikle kültürleşme uyumu yakalamakta ve kültürel ortama ayak uydurmaktadır. Bu uyumu yakalayamayan öğrenciler hem kendi kültürlerini hem de entegre oldukları kültürü reddederek marjinalleşme eğilimi

göstermişlerdir. Üçüncü olarak öğrenciler “Ayrışma” $\bar{X}=4.32$ ve son olarak da “Asimilasyon” $\bar{X}=3.69$ stratejilerini benimsemişlerdir.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Çalışmanın verileri, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Aşağıda yer alan tabloda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin cinsiyet açısından analizine yer verilmiştir.

Tablo 14 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin cinsiyet açısından analizi

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney-U	p
Asimilasyon	Kadın	221	232.25	51328.00	26797.000	.001
	Erkek	292	275.73	80513.00		
Ayrışma	Kadın	221	246.25	54422.00	29891.000	.152
	Erkek	292	265.13	77419.00		
Bütünleşme	Kadın	221	256.31	56644.00	32113.000	.927
	Erkek	292	257.52	75197.00		
Marjinalleşme	Kadın	221	254.65	56278.00	31747.000	.755
	Erkek	292	258.78	75563.00		

Yukarıda yer alan tabloda çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin cinsiyet açısından incelenmesi yer almaktadır. Bu bağlamda tabloya bakıldığında öğrencilerin “Ayrışma” $p=.152$, “Bütünleşme” $p=.997$ ve “Marjinalleşme” stratejileri $p=.755$ bakımından cinsiyete göre anlamlı farklılıkları tespit edilememiştir ($p>0.05$). Bununla birlikte “Asimilasyon” stratejisinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0.05$). Öğrencilerin “Asimilasyon” stratejisi tercihlerinde, ($p=.001$) “Erkek” öğrencilerin “Kadın” öğrencilere göre daha fazla stratejiyi tercih ettikleri belirlenmiştir. “Asimilasyon” stratejilerini tercih eden “Erkek” öğrenciler süreç içerisinde kendi kültürel değerlerinden vazgeçip etkileşim kurdukları kültürün değerlerini kabul etme yönünde tutum sergilerler.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır.

Tablo 15 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin yaş aralığı açısından analizi

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	17-20 yaş aralığı	268	255.51	3.072	.381
	21-25 yaş aralığı	156	256.09		
	26-30 yaş aralığı	62	245.46		
	31 veya üzeri yaş	27	303.52		

Ayrışma	17-20 yaş aralığı	268	246.42	4.119	.249
	21-25 yaş aralığı	156	261.48		
	26-30 yaş aralığı	62	286.31		
	31 veya üzeri yaş	27	268.85		
Bütünleşme	17-20 yaş aralığı	268	262.06	2.183	.535
	21-25 yaş aralığı	156	254.81		
	26-30 yaş aralığı	62	233.77		
	31 veya üzeri yaş	27	272.76		
Marjinalleşme	17-20 yaş aralığı	268	255.90	1.666	.645
	21-25 yaş aralığı	156	255.89		
	26-30 yaş aralığı	62	275.09		
	31 veya üzeri yaş	27	232.85		

Yukarıda yer alan tablo 15’de katılımcıların kültürleşme stratejileri tercihlerinde yaş aralığı faktörünün analizi bulunmaktadır. Analize bakıldığında “*Asimilasyon*” için $p=.381$, “*Ayrışma*” $p=.249$, “*Bütünleşme*” $p=.535$ ve “*Marjinalleşme*” $p=.645$ olarak tespit edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları tüm stratejilerde yaş aralığına göre $p>0.05$ ’den olduğu için anlamlı bir çıkarım elde edilememiştir.

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır.

Tablo 16 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin eğitim düzeyine ilişkin analizi

	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	Lise	198	245.50	3.054	.217
	Lisans	204	270.72		
	Lisansüstü	111	252.31		
Ayrışma	Lise	198	253.35	.726	.695
	Lisans	204	263.77		
	Lisansüstü	111	251.06		
Bütünleşme	Lise	198	252.99	5.180	.075
	Lisans	204	273.19		
	Lisansüstü	111	234.39		
Marjinalleşme	Lise	198	264.15	.763	.683
	Lisans	204	253.17		
	Lisansüstü	111	251.28		

Tablo 16’da çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim düzeylerine göre kültürleşme stratejilerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre “*Asimilasyon*” $p=.217$, “*Ayrışma*” $p=.695$, “*Bütünleşme*” $p=.075$, “*Marjinalleşme*” ise $p=.683$ olarak bulunmuştur. Tabloda yer alan tüm kültürleşme stratejileri ‘*p*’ değerleri 0.05’den yüksek olduğu için çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim düzeyleri ile kültürleşme stratejileri tercihleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır.

Tablo 17 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin ülkelerinin yer aldığı bölgeye (ana kara) göre analizi

	Bölge	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	Asya	341	258.85	2.643	.450
	Avrupa	19	238.37		
	Afrika	145	259.42		
	Diğer	8	178.44		
Ayrışma	Asya	341	260.63	.692	.875
	Avrupa	19	258.87		
	Afrika	145	248.69		
	Diğer	8	248.38		
Bütünleşme	Asya	341	260.07	1.893	.595
	Avrupa	19	289.53		
	Afrika	145	246.21		
	Diğer	8	244.56		
Marjinalleşme	Asya	341	259.82	3.133	.372
	Avrupa	19	303.74		
	Afrika	145	244.03		
	Diğer	8	261.13		

Tablo 17’de çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinde ülkelerinin yer aldığı ana karaya göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Buna göre “*Asimilasyon*” $p=.450$, “*Ayrışma*” $p=.875$, “*Bütünleşme*” $p=.595$ ve “*Marjinalleşme*” $p=.372$ olarak bulunmuştur. Bu bağlamda analiz edilen veriler, öğrencilerin kültürleşme stratejileri ile ülkelerinin yer aldığı ana karaya üzerinden anlamlı bir farklılığa işaret etmemektedir.

4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır.

Tablo 18 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin dinî inanışlarına ilişkin analizi

	Dinî İnanış	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	Müslüman	442	263.33	8.783	.012
	Hristiyan	42	242.71		
	Diğer	29	181.24		
Ayrışma	Müslüman	442	259.80	7.778	.020
	Hristiyan	42	277.13		
	Diğer	29	185.12		
Bütünleşme	Müslüman	442	260.09	1.593	.451
	Hristiyan	42	244.27		
	Diğer	29	228.33		
Marjinalleşme	Müslüman	442	261.26	3.994	.136
	Hristiyan	42	213.49		
	Diğer	29	255.10		

Yukarıda yer alan tabloda çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejilerinin dinî inanışlarına göre analizine yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde, “*Asimilasyon*” ve “*Ayrışma*” kültürleşme stratejilerinde dinî inanışa göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre; “*Müslüman*” öğrenciler (Sıra Ortalaması=263.33), “*Asimilasyon*” stratejisine ($p = .012$), “*Hristiyan*” (Sıra Ortalaması=242.71) ve “*Diğer*” (Sıra Ortalaması=181.24) öğrenci gruplarına nazaran daha fazla yatkınlık göstermektedirler. Bu bağlamda düşünüldüğünde öğrencilerin ülkemizde yaygın olan İslam kültürünün, kendi inanışları ile ortak olan yönlerini fark edip baskın olan kültürün özelliklerine yöneldikleri söylenebilir. İkinci olarak anlamlı farklılık gösteren “*Ayrışma*” ($p = .020$) stratejisine bakıldığında “*Hristiyan*” (Sıra Ortalaması=277.13) öğrencilerin, “*Müslüman*” (Sıra Ortalaması=259.80) ve “*Diğer*” (Sıra Ortalaması=185.12) inanışlarını benimseyen öğrencilere göre daha yüksek değerde görüldüğü söylenebilir. Buna göre “*Hristiyan*” öğrencilerin kültürel değerlerini korumaya çalıştıklarını ve bu yüzden baskın olan kültür ile etkileşime girmekten kaçındıkları ifade edebiliriz. Analiz sonuçlarında “*Bütünleşme*” ($p = .451$) ve “*Marjinalleşme*” ($p = .136$) stratejilerine yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > 0.05$).

4.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır.

Tablo 19 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinde bildikleri dil sayılarına göre analizi

	Bildiği Dil Sayısı	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	1 Dil	125	255.92	1.396	.845
	2 Dil	184	265.70		
	3 Dil	140	253.49		
	4 Dil	46	242.00		
	5 Dil	18	241.22		
Ayrışma	1 Dil	125	241.35	4.517	.341
	2 Dil	184	255.89		
	3 Dil	140	265.73		
	4 Dil	46	255.32		
	5 Dil	18	313.42		
Bütünleşme	1 Dil	125	233.42	19.079	.001
	2 Dil	184	246.24		
	3 Dil	140	267.01		
	4 Dil	46	285.20		
	5 Dil	18	380.86		
Marjinalleşme	1 Dil	125	226.73	18.844	.001
	2 Dil	184	243.18		
	3 Dil	140	282.26		
	4 Dil	46	282.62		
	5 Dil	18	346.56		

Tablo 19’da öğrencilerin kültürleşme stratejilerinde tercih yaparken bildikleri dil sayısı ile olan ilişkisi incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin bildiği dil sayısı ile “*Bütünleşme*” ($p = .001$) ve “*Asimilasyon*” ($p = .001$) stratejilerinde anlamlı farklılıklar

gözlenmiştir ($p < 0.05$). Öğrencilerin bildiği dil sayısına göre “*Bütünleşme*” stratejilerine bakıldığında “*5 dil*” (Sıra Ortalaması=380.86) bilen öğrencilerin diğer dil bilme sayılarına sahip öğrencilere göre daha yüksek bir değere ulaşmış olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda “*5 dil*” bilen yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme süreçlerinde hem kendi kültürel değerlerini korudukları hem de baskın kültürün değerlerine uyum sağlayarak belirli bir düzene geçtikleri söylenebilir. Anlamlı bir farklılık gösteren “*Marjinalleşme*” stratejileri incelendiğinde “*5 dil*” (Sıra Ortalaması=346.56) öğrencilerin diğer öğrencilere göre en yüksek sıra ortalaması değere ulaştığı belirlenmiştir. “*Marjinalleşme*” stratejilerini benimseyen bir birey kendi kültürel değerlerini yok sayar. Baskın kültürün de değerlerine benimsemeyip ilişki kurmaktan kaçınır. Anlamlı farklılık ortaya koyan “*Bütünleşme*” ve “*Marjinalleşme*” stratejilerine yönelik analiz sonuçları değerlendirildiğinde her ikisi için de en yüksek sıra ortalaması değerine sahip dil sayısı “*5 dil*” olarak belirlenmiştir. Anlamlı farklılık gösteren iki stratejide de “*5 dil*” bilen en yüksek değere sahip olması bir tezatlık olarak da yorumlanabilir. Çünkü “*Bütünleşme*” ve “*Marjinalleşme*” stratejileri kültürleşme stratejileri içinde bireyler için neredeyse zıtlık ilişkisine sahip stratejiler olarak öne çıkmaktadır. “*Asimilasyon*” $p = .845$ ve “*Ayrışma*” $p = .341$ değerine sahip oldukları için bu iki strateji ile öğrencilerin bildikleri dil sayıları arasında anlamlı bir farklılık kurulamamıştır ($p > 0.05$).

4.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır.

Tablo 20 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin gelir düzeyine ilişkin analizi

	Gelir Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis-H	p
Asimilasyon	0-5.000 TL arası	466	256.19	.838	.658
	5.001-10.000 TL arası	27	249.61		
	10.001 TL veya üzeri	20	285.83		
Ayrışma	0-5.000 TL arası	466	255.42	.588	.745
	5.001-10.000 TL arası	27	274.61		
	10.001 TL veya üzeri	20	269.93		
Bütünleşme	0-5.000 TL arası	466	254.36	2.646	.266
	5.001-10.000 TL arası	27	264.28		
	10.001 TL veya üzeri	20	308.60		
Marjinalleşme	0-5.000 TL arası	466	256.91	3.476	.176
	5.001-10.000 TL arası	27	223.19		
	10.001 TL veya üzeri	20	304.65		

Yukarıda yer alan tabloda çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejilerinin gelir düzeyine ilişkin analizi yer almaktadır. Tablo incelendiğinde “*Asimilasyon*” $p = .658$, “*Ayrışma*” $p = .745$, “*Bütünleşme*” $p = .266$ ve “*Marjinalleşme*” $p = .176$ olarak

tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılan öğrencilerin gelir düzeyleri ile kültürleşme stratejileri arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır ($p>0.05$).

4.9. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

Veriler, normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Mann Whitney-U kullanılmıştır.

Tablo 21 Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürleşme stratejileri tercihlerinin Türkçe öğrenme sürelerine ilişkin analizi

	Türkçe Öğrenme Süresi	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney-U	P
Asimilasyon	1-6 ay arası	391	251.96	98514.50	21878.500	.167
	7 ay veya üzeri	122	273.17	33326.50		
Ayrışma	1-6 ay arası	391	255.68	99969.50	23333.500	.717
	7 ay veya üzeri	122	261.24	31871.50		
Bütünleşme	1-6 ay arası	391	253.09	98958.50	22322.500	.284
	7 ay veya üzeri	122	269.53	32882.50		
Marjinalleşme	1-6 ay arası	391	265.77	103915.00	20423.000	.016
	7 ay veya üzeri	122	228.90	27926.00		

Tablo 21’de dokuzuncu alt amaca ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır. Bu tablo da çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe öğrenme süreleri ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde “*Marjinalleşme*” $p=.016$ kültürleşme stratejisi ile öğrencilerin gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu tabloya göre değerlendirildiğinde “*1-6 ay arası*” (Sıra Ortalaması=265.77) Türkçe öğrenme süresine sahip öğrenciler, “*7 ay veya üzeri*” (Sıra Ortalaması=228.90) Türkçe öğrenme süresine sahip öğrencilere göre “*Marjinalleşme*” stratejilerine daha çok yatkınlık göstermektedir. “*Marjinalleşme*” stratejisine sahip öğrenciler, kendi öz kültürel değerlerini reddettikleri gibi etkileşim kurdukları kültürün değerlerini de kabul etmeyen bir tutum sergilemektedirler. Diğer kültürleşme stratejilerine bakıldığında “*Asimilasyon*” $p=.167$, “*Ayrışma*” $p=.717$ ve “*Bütünleşme*” $p=.284$ değerleri bulunmuştur. Bu değerler ile öğrencilerin gelir düzeyi hakkında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($p>0.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ülkesinin bulunduğu ana kara, din, bildiği dil sayısı, gelir düzeyi ve Türkçe öğrenme süresi gibi bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde, verilerin analizinden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Sonuçlar, daha önce yapılmış benzer değerdeki çalışmalar ile karşılaştırılarak durum değerlendirilmesi yapılmıştır. En son kısımda, sonuçlardan yola çıkarak alanda yapılabilecek çalışmalara tavsiye niteliğinde önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada elde edilen verilerin analizi neticesinde, çalışmaya katılan bireylerin kültürleşme stratejileri içerisinde en çok; *“Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.”*, *“İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır.”*, *“Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.”* maddelerine *“Biraz Katılıyorum”* düzeyinde yanıt verdikleri görülmüştür. Bunun yanında bireyler, 29 madde içerisinde en az; *“Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.”*, *“Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.”*, *“En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.”* maddelerine ise *“Biraz Katılmıyorum”* seviyesinde cevap vermişlerdir.

Kültürleşme stratejileri ölçeğinde yer alan maddelerin asimilasyon, ayrışma, bütünleşme, marjinalleşmeye göre tercih düzeylerine bakıldığında; asimilasyon maddeleri içinde en yüksek değere sahip olan *“Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklerle daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.”*, *“İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır.”* maddesi ayrışma stratejileri içinde en yüksek değere sahiptir. Bütünleşme stratejilerinde, *“Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.”* maddesi öne çıkmaktadır. Marjinalleşme stratejisine

bakıldığında “*Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.*” maddesinin birinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin tercih ettikleri kültürleşme stratejileri incelendiğinde, öğrencilerin en çok “*Bütünleşme*” stratejisini tercih ettiği görülmektedir. İkinci olarak ise öğrenciler “*Marjinalleşme*” stratejisini tercih etmişlerdir. Bu durumda demek ki ülkemize yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacı ile gelen öğrenciler, genellikle kültürleşme uyumu yakalamakta ve kültürel ortama ayak uydurmaktadır. Bu uyumu yakalayamayan öğrenciler, hem kendi kültürlerini hem de entegre oldukları kültürü reddederek marjinalleşme eğilimi göstermişlerdir. Üçüncü olarak öğrenciler, “*Ayrışma*” ve son olarak da “*Asimilasyon*” stratejilerini benimsemişlerdir.

Berry (1997), kültürleşme stratejilerini geliştirdiği bir çalışmada uzun süreli sağlık, psikoloji yönünden iyi oluş hali ve bunun yanında pozitif uyum göz önüne alındığında en başarılı şekilde gelişen kültürleşme stratejisinin bütünleşme, en başarısız şekilde ortaya çıkan stratejinin ise marjinalleşme olduğunu belirtmektedir. Asimilasyon ve ayrışma stratejileri orta düzeyde başarılı kültürleşme stratejisi olarak kabul edilmektedir. Bunun ile birlikte Berry (1997) çalışmada, bütünleşme stratejisinin bireyler tarafından en çok tercih edilen kültürleşme strateji olduğunu ileri sürmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerde kültürleşme ve kültürleşme stratejileri üzerine yapılan benzer bir çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin en çok tercih ettiği kültürleşme stratejisinin bütünleşme olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında asimilasyon stratejisinin bütünleşme stratejisi ile olumlu yönde bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Marjinalleşme ile bütünleşme arasında olumsuz yönde bir ilişki gözlenmiştir (Balci ve Ögüt,2019).

Kılıçoğlu'nun (2015) İngiltere’de yaşayan Türk öğrencilerin kültürleşme stratejilerine yönelik yaptığı çalışmada; kültürleşme stratejileri içinde en yüksek ortalamayla sahip stratejinin bütünleşme olduğu belirlenmiştir. Bu stratejiyi sırası ile ayrışma, marjinalleşme ve asimilasyon takip etmektedir.

Eyou ve arkadaşları (2000) bireylerin kültürleşme stratejilerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmanın sonucunda; katılımcıların %44.4’ü bütünleşme, %36.4’ü

ayrışma, %5.5'i asimilasyon ve %13.7'sinde de marjinalleşme kültürleşme stratejisinde çıkmıştır.

Bireylerin, kültürleşme stratejilerini cinsiyet açısından ele aldığımızda “*Asimilasyon*” stratejisinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. “*Erkek*” öğrencilerin “*Kadın*” öğrencilere göre daha fazla stratejiyi tercih ettikleri belirlenmiştir. “*Asimilasyon*” stratejilerini tercih eden “*Erkek*” öğrencilerin süreç içerisinde kendi kültürel değerlerinden vazgeçip etkileşim kurdukları kültürün değerlerini kabul etme yönünde tutum sergiledikleri kanısına varılmıştır.

Bireyin kültürleşme stratejilerinin gelişim sürecinde cinsiyet farklılıklarını ele alan bazı çalışmalarda; kadınların öz kültürel değerlerine sahip çıkma oranlarının erkeklere nazaran daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bolling, vd., 1974). Diğer yandan farklı bir çalışmada erkeklerin öz kültürel değerlerine bağlılığı kadınlarınkinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Knuckle ve Asbury, 1986).

Kültürleşme stratejilerinin dinî inanişaya göre analizinden elde edilen sonuçlara göre; “*Asimilasyon*” ve “*Ayrışma*” kültürleşme stratejilerinde dinî inanişaya göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. “*Müslüman*” öğrenciler, “*Asimilasyon*” stratejisine, “*Hristiyan*” ve “*Diğer*” öğrenci gruplarına nazaran daha fazla yatkınlık göstermektedirler. Bu bağlamda düşünüldüğünde öğrencilerin ülkemizde yaygın olan İslam kültürünün, kendi inanişaları ile ortak olan yönlerini fark edip baskın olan kültürün özelliklerine yöneldikleri söylenebilir. İkinci olarak anlamlı farklılık gösteren “*Ayrışma*” stratejisine bakıldığında “*Hristiyan*” öğrencilerin, “*Müslüman*” ve “*Diğer*” inanişalarını benimseyen öğrencilere göre daha yüksek değerde görüldüğü söylenebilir. Buna göre “*Hristiyan*” öğrencilerin kültürel değerlerini korumaya çalıştıklarını ve bu yüzden baskın olan kültür ile etkileşime girmekten kaçındıkları ifade edebilir.

Balcı ve Ögüt'ün, (2019) kültürleşme stratejilerine yönelik uyguladığı çalışmada; dinî bakımdan İslamiyet'i benimseyen öğrencilerin bütünleşme, Hristiyanlığı benimseyen öğrencilerin ise marjinalleşme stratejisine önem verdikleri görülmüştür.

Bireylerin kültürleşme stratejilerinin, bildikleri dil sayılarına göre analizinden elde edilen sonuçlarda; bildiği dil sayısı ile “*Bütünleşme*” ve “*Asimilasyon*” stratejilerinde anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Öğrencilerin bildiği dil sayısına göre

“Bütünleşme” stratejilerine bakıldığında “5 dil” bilen öğrencilerin diğer dil bilme sayılarına sahip öğrencilere göre daha yüksek bir değere ulaşmış olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda “5 dil” bilen yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme süreçlerinde hem kendi kültürel değerlerini korudukları hem de baskın kültürün değerlerine uyum sağlayarak belirli bir düzene geçtikleri söylenebilir. Anlamli bir farklılık gösteren “Marjinalleşme” stratejileri incelendiğinde “5 dil” öğrencilerin diğer öğrencilere göre en yüksek sıra ortalaması değere ulaştığı belirlenmiştir. “Marjinalleşme” stratejilerini benimseyen bir birey kendi kültürel değerlerini yok sayar. Baskın kültürün de değerlerine benimsemeyip ilişki kurmaktan kaçınır. Anlamli farklılık ortaya koyan “Bütünleşme” ve “Marjinalleşme” stratejilerine yönelik analiz sonuçları değerlendirildiğinde her ikisi için de en yüksek sıra ortalaması değerine sahip dil sayısı “5 dil” olarak belirlenmiştir. Anlamli farklılık gösteren iki stratejide de “5 dil” bilen en yüksek değere sahip olması bir tezatlık olarak da yorumlanabilir. Çünkü “Bütünleşme” ve “Marjinalleşme” stratejileri kültürleşme stratejileri içinde bireyler için nerdeyse zıtlık ilişkisine sahip stratejiler olarak öne çıkmaktadır.

Anlamli farklılık gösteren bir diğer değişken bireylerin Türkçe öğrenme süreleridir. Analiz sonuçlarına göre; “Marjinalleşme” kültürleşme stratejisi ile öğrencilerin gelir düzeyleri arasında anlamli bir farklılık tespit edilmiştir. “1-6 ay arası” Türkçe öğrenme süresine sahip öğrenciler, “7 ay veya üzeri” Türkçe öğrenme süresine sahip öğrencilere göre “Marjinalleşme” stratejilerine daha çok yakınlık göstermektedir. “Marjinalleşme” stratejisine sahip öğrenciler, kendi öz kültürel değerlerini reddettikleri gibi etkileşim kurdukları kültürün değerlerini de kabul etmeyen bir tutum sergilemektedirler.

Çalışmada; bireylerin yaş aralığı, eğitim düzeyleri, ülkelerinin yer aldığı ana kara ve gelir düzeylerinde kültürleşme stratejilerine yönelik anlamli bir farklılık elde edilememiştir.

Aliyev ve Öğülmüş’ün (2016) çalışmasında farklı kültürel değerlere sahip bireylerin kültürleşme stratejilerini incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarında; bütünleşme stratejisinin yaş ile beraber yüksek değer gösterdiği, ayrılma stratejisinin ise yaş küçüldükçe daha yüksek değere sahip olduğunu tespit etmiştir. Türkiye’de yaşam sürelerine göre değerlendirildiğinde, Türkiye’de daha kısa sürede ikamet

edenlerin asimilasyon stratejisinde diğer stratejilere göre daha yüksek değerde olduğu bulunmuştur. Türkiye’de bulunma süresi kısa olan katılımcılar en çok ayrılma stratejisini tercih etmiştir. Katılımcıların geldikleri ülkelerin kültürleşme stratejilerinde bir fark yaratıp yaratmadığına bakıldığında, Avrupa kıtasından gelen katılımcılarda asimilasyon stratejisinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

5.2. Öneriler

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek amacıyla ülkemize gelen bireylerin, belirli bir süre geçtikten sonra kültürleşme stratejilerini ölçmeye yönelik ölçek uygulanabilir.
- Marjinalleşme stratejilerini benimseyen bireylere sosyal ve psikolojik destek sağlanabilir. Berry’nin (1997) yaptığı çalışmada marjinalleşme stratejileri benimseyen bireylerin negatif uyumsuzluk gösterdiğini belirtmiştir. Bu da bireylerin dil öğrenme süreçlerine olumsuz olarak yansiyabilir.
- Özellikle marjinalleşme stratejilerini benimseyen bireylerin, tercih sebepleri, etki eden faktörler derinlemesine bir inceleme konusu olabilir.
- Türkçe öğrenmek için ülkemize gelen bireylerin, kültürleşme stratejileri tercihlerine etki eden ailesel ve çevresel faktörlerin etkileri farklı nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak ortaya konabilir.
- Kültürleşme ve kültürleşme stratejileri alanında farklı dallarda çalışma yapan tüm akademisyenlere önemli görevler düşmektedir. Kültürleşme ve kültürleşme stratejileri kavramı üzerine ülkemizde yeterince çalışma bulunmamaktadır.
- Bu çalışmada Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ülkesinin bulunduğu ana kara, din, bildiği dil sayısı, gelir düzeyi ve Türkçe öğrenme süresi gibi bazı değişkenler ile sınırlandırılmıştır. Değişkenlerin sayısı artırılarak ve farklılaştırılarak yeni çalışmaların kapısı aralanabilir.

KAYNAKLAR

- Akçiçek, A. (2015). “Türkiye’deki Suriyelilerin Toplumsal ve Ekonomik Uyumunu”, Liberal Düşünce Dergisi, Cilt 80, s. 54.
- Aliyev, R., Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 89-123.
- Balcı, Ş., Ögüt, N. (2019). *Selçuk Ün. Sos. Bil. Ens. Der. (Prof. Dr. Fuat Sezgin Özel Sayısı): 49-62*
- Barry, D.-T. (2001). “Development of a New Scale for Measuring Acculturation: The East Asian Acculturation Measure (EAAM)”, *Journal of Immigrant Health*, 3 (4): 193-197.
- Beiser, M., Barwick, C., Berry, J. W., Costa, G., Fantino, A., Ganesan, S., Lee. C., Milne, W., Naidoo, J., Prince, R., Tousignant, M. ve Vela, E. (1988). *Mental health issues affecting immigrants and refugees*. Ottawa: Health and Welfare Canada.
- Berry J.W. (1980). “Social and Cultural Change”, *Handbook of Cross-Cultural Psychology*, Allyn ve Bacon, Boston.
- Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M. ve Bujaki, M. (1989). Acculturation Attitudes in Plural Societies. *Applied Psychology: An International Review* (38), 185-206.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5-68.
- Berry, J. W. (2001). A Psychology of Immigration. *Journal of Social Issues*, 57(3), 615-631.
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International journal of intercultural relations*, 29(6), 697-712.
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L. ve Vedder, P. (2006). Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 55(3), 303-332.

- Berry, J. W. (2008). "Globalisation and Acculturation", International Journal of Intercultural Relations, no: 32, p. 328-336.
- Berry J.W. (2010) "Mobility and acculturation. In: The psychology of global mobility", Springer New York, ss. 193-210.
- Berry, J. W. (2012) "Context of Acculturation", The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology, ss. 29-36.
- Bilgiç, E. (1986) Maarif Davamız, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Bolling, J. L. (1974). The changing self-concept of black children. The black identity test. *Journal of the National Medical Association*, 66(1), 28.
- Boylu, E. (2014). Dil-Kültür İlişkisi ve İran'da Türkçe Öğretimine Etkisi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı II): 19-28*.
- Boynueğri, E. (2018). *Türkiye'de Uluslararası Öğrencilerde Kültürleşme Stratejileri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişki*, Ankara, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Büyüköztürk, Y. D. D. Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 32 (32) , 470-483
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı - İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Charles-Toussaint, G. C., ve Crowson, H. M. (2010). Prejudice against international students: The role of threat perceptions and authoritarian dispositions in US students. *The Journal of psychology*, 144(5), 413-428.
- Chia, A. L., ve Costigan, C. L. (2006). A person-centred approach to identifying acculturation groups among Chinese Canadians. *International Journal of Psychology*, 41(5), 397-412.

- Choi, Y., Tan, K. P. H., Yasui, M., ve Hahm, H. C. (2016). Advancing understanding of acculturation for adolescents of Asian immigrants: Person-oriented analysis of acculturation strategy among Korean American youth. *Journal of youth and adolescence*, 45(7), 1380-1395.
- Cortes, D. E., Rogler, L. H., & Malgady, R. G. (1994). Biculturality among Puerto Rican adults in United States. *American Journal Community Psychology*, 22, 707-721. doi: 10.2105/AJPH 2008.307091
- Dere, J., Ryder, A. D., & Kirmayer, L. J. (2010). Bidimensional measurement of acculturation in a multiethnic community sample of first-generation immigrants. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 42(2), 134-138. doi: 10.1037/a0016145
- Dow H.D. (2011). Acculturation Processes: The Strategies and Factors Affecting the Degree of Acculturation, *Home Health Care Management Practice*, 21, 221-227.
- Dönmezer, S. (1984) *Sosyoloji*, 9. b. Savaş Yayınları, Ankara, 1984, s. 139–140.
- Ergin, M. (1972). *Türk Dil Bilgisi*, Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- Eyou, M. L., Adair, V., ve Dixon, R. (2000). Cultural identity and psychological adjustment of adolescent Chinese immigrants in New Zealand. *Journal of Adolescence*, 23(5), 531-543.
- Flannery, P., Reise, S. P. ve Yu, J. (2001). An empirical comparison of acculturation models. *Society for Personality and Social Psychology*, 27: 1035-1045.
- Flaskerud, J.H. (2007). Cultural competence column: acculturation. *Issues Ment Health Nurs*, 28:543-546. Gil AG, Vega WA, Dimas JM (1994) Acculturative stress and personal adjustment among Hispanic adolescent boys. *J Community Psychol*, 22:43-54.
- Gaertner S. L. (1996). The Contact Hypothesis: the Role of a Common Ingroup Identity on Reducing Intergroup Bias among Majority and Minority Group Members, *What's Social about Social Cognition?*,(Ed.) J. L. Nye –A. M. Brower, 230-260 Sage, London

- Gibson, M. A. (2001). Immigrant adaptation and patterns of acculturation. *Human development*, 44(1), 19-23.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.
- Göçer, A. (2014). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Kültür İlişkisi Üzerine Görüşler i: Fenomenolojik Bir Araştırma . *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 15 (2) , 25-38
- Gresham, R. (2003). Interaction between international students and local communities: Can we make it happen, and if so, what are the outcomes for the students, communities and university? *Journal of the Australia and New Zealand Student Services Association*, 21: 20-34.
- Gui Y., Berry J.W., Zheng Y.(2012) “Migrant worker acculturation in China”, *International Journal of Intercultural Relations*”, ss. 598– 610.
- Güçlü, N. (1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12: 101-110.
- Güvenç B. (1985), *Kültür Konusu ve Sorunlarımız*, Remzi Kitabevi, 2.Baskı, İstanbul, 1985.
- Güvenç B. (2002), *Kültürün ABC’si*, 2. b., Yapı Kredi Yayınları, Cogito–67, İstanbul, 2002, s. 87.
- Hall, G. S. (1904). *Adolescence* (vol. 2) New York. NY: Appleton (Rudmin, FW (2003). Critical history of the acculturation psychology of assimilation, separation, integration, and marginalization. *Review of General Psychology*, 7 (1), 3–37.).
- Hortaçsu, N. (2007). *Ben Biz Siz Hepimiz, Toplumsal Kimlik ve Gruplararası İlişkiler*, 1. b.
- İmge Kitabevi, Ankara, s. 249-250.
- İnce, B. Ü., Fassaert, T., de Wit, M. A., Cuijpers, P., Smit, J., Ruwaard, J., ve Riper, H. (2014). The relationship between acculturation strategies and depressive and anxiety disorders in Turkish migrants in the Netherlands. *BMC psychiatry*, 14(1), 252.

- Jiang, W. (2000). “*The Relationship Between Culture and Language*”, *ELT Journal*, C. 54, S.4, ss. 328-334.
- Karagöz, Y. (2010). Nonparametrik Tekniklerin Güç ve Etkinlikleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (33), 18-40.
- Kafesoğlu, İ. (2003). *Türk Millî Kültürü*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Karasar, Ş. (2004) Eğitimde yeni iletişim teknolojileri-internet ve sanal yüksek eğitim-. *The Turkish Online Journal of Educational Technology. (TOJET)* 3(4), 16.
- Kaplan, M. (2004). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh.
- Khodaparast, N. (2008). *The Acculturation Experience of Adult Iranian Immigrants in the United States*, (Doktora Tezi), School of Professional Psychology, Massachusetts, , p. 1-3.
- Khodaparast, N. (2008). *The Acculturation Experience of Adult Iranian Immigrants in the United States*, (Doktora Tezi), School of Professional Psychology, Massachusetts, , p. 9-10.
- Kılıçoğlu, G., Acat, M. B., Karadağ, E. (2015). İngiltere’deki Türk öğrencilerin kültürleşme tercihleri ve bu tercihlerin okula aidiyet duygusuyla ilişkisi, *Sosyoloji Dergisi*, 2.Dizi, 30. Sayı, 2015/1, 195-225.
- Kongar, E. (2005). *Kültür Üzerine*, 5. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Knight, J. (2015). Five myths about internationalization. *International higher education*,(62).
- Knuckle, E. P., ve Asbury, C. A. (1986). Benton Revised Visual Retention Test performance of Black adolescents according to age, sex, and ethnic identity. *Perceptual and Motor Skills*, 63(1), 319-327.
- Kosic, A. (2004). “Acculturation Strategies, Coping Process and Acculturative Stress”, *Scandinavian Journal of Psychology*, no: 45, p. 269-278.
- Kurdil, M. E. (2009) “Göçün Yarattığı Psikolojik Sorunlar: Sosyal Psikolojik Bir Yaklaşım”, *Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği, Zorunlu Göçün 20. Yardımlaşma Etkinlikleri Panel Konuşması*, s. 1-13.

- Kwak, K. & Berry, J.W. (2001). Generational differences in acculturation among Asian families in Canada: A comparison of Vietnamese, Korean, and East-Indian groups. *International Journal of Psychology*, 36, 152-162. doi: 10.1080/00207590042000119
- Lysgaard, S. (1955). Adjustment in a foreign society: Norwegian Fulbright grantees visiting the United States. *International Social Science Bulletin*, 7: 189–190.
- Masuda, M., Hasegawa, R. S., ve Matsumoto, G. (1973). The ethnic identity questionnaire: A comparison of three Japanese age groups in Tachikawa, Japan, Honolulu, and Seattle. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 4(2), 229-245.
- Miranda, A. O. ve Matheny, K. B. (2000). Socio-psychological predictors of acculturative stress among Latino adults. *Journal of Mental Health Counselling*, 22, 306-317.
- Needham, B. L., Kim, C., Mukherjee, B., Bagchi, P., Stanczyk, F. Z., ve Kanaya, A. M. (2015). Endogenous sex steroid hormones and glucose in a South-Asian population without diabetes: the Metabolic Syndrome and Atherosclerosis in South-Asians Living in America pilot study. *Diabetic Medicine*, 32(9), 1193-1200.
- Nguyen, H. H., & Von Eye, A. (2002). The Acculturation Scale for Vietnamese Adolescents (ASVA): A bidimensional perspective. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 202-213. doi: 10.1080/01650250042000672
- Ngwira, F., Mapoma, H., Hong, J., Sariyo, S., & Kondowe, W. (2015). "Intercultural Communication Competence and Acculturation among International Students in Central China", *Intercultural Communication Studies*, XXIV (2): 61-83.
- Öztürk, S. (2019) "Türkiye' deki Suriyeli Ergenlerin Psikolojik Uyum ve Kültürleşme Sürecinin Değerlendirilmesi", Altındağ Örneği, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Padilla A.M.(1980).The Role of Cultural Awareness and Ethnic Loyalty in Acculturation, Der. Padilla A.M., *Acculturation: Theory, Models and Some New Findings*, Boulder, CO:Westview, 47-84.

- Perry V.G. (2008). "Acculturation, Microculture and Banking: An Analysis of Hispanic Consumers in the USA", *Journal of Services Marketing*, 22 (6), 423-433.
- Phinney, J. S. (1992). The multigroup ethnic identity measure: A new scale for use with diverse groups. *Journal of adolescent research*, 7(2), 156-176.
- Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K., ve Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. *Journal of social issues*, 57(3), 493-510.
- Phinney, J. (2003). Ethnic identity and acculturation. In K. Chun, P. Organista, & G. Martin (Eds.), *Acculturation: Advances in theory, measurement and applied research* (pp. 63-81). Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Poyrazlı, S., Kavanaugh, P. R., Baker, A. ve Al-Timimi, N. (2004). Social support and demographic correlates of acculturative stress in international students. *Journal of College Counseling*, 7: 73-82.
- Powell, J. W. (1880). *Introduction to the study of Indian languages: with words, phrases and sentences to be collected*. US Government Printing Office.
- Redfield, R., Linton, R. ve Herskovits, M. J. (1936). Memorandum for the Study of Acculturation. *American Anthropologist* (38), 149-152.
- Ryder A.G., Alden L.E. ve Paulhus D.L., "Is Acculturation Unidimensional or Bidimensional? A Head-to-Head Comparison in the Prediction of Personality, Self- Identity, and Adjustment", *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, (2000), 49-65.
- Sam, D. L. ve Berry, J. W. (2006). Introduction. D. L. Sam ve J. W. Berry (Ed.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* içinde (s. 1-11). Cambridge: Cambridge University Press.
- Schumann, J. H. (1986). Research on the acculturation model for second language acquisition. *Journal of multilingual ve multicultural development*, 7(5), 379-392.

Ting-Toomey, S. (1981). Ethnic identity and close friendship in Chinese-American college students. *International Journal of Intercultural Relations*, 5(4), 383-406.

Tureng İngilizce - Türkçe Sözlük, “Acculturation” maddesi, <http://tureng.com/search/acculturation> (05.11.2021).

Türkdoğan, O.(1977) *Türkiye’de Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları*, Dede Korkut Yayınları, İstanbul, 1977, s.75.

Wallendorf M. ve Reilly M. (1983) “Ethnic Migration, Assimilation, and Consumption”, *Journal of Consumer Research*, 10 (December), 292-302.

Wang, C. C. ve Mallinckrodt, B. (2006). Acculturation, attachment, and psychosocial adjustment of Taiwanese international students. *Journal of Counseling Psychology*, 53: 422-433.

Ye, J., (2006). Traditional and online support networks in the cross-cultural adaptation of Chinese international students in the United States. *Journal of Computer- Mediated Communication*, 863–876.

Zafer, B. A. (2015) *1878-1914 Yıllarında Balkanlar ve Kafkasya'dan Gelen İkinci Kuşak Göçmen Kadınların Kültürleşme Süreci (Bursa Vilayeti İnegöl Kazası Örneği)*, Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi

Zagefka, H., ve Brown, R. (2002). The relationship between acculturation strategies, relative fit and intergroup relations: immigrant-majority relations in Germany. *European Journal of Social Psychology*, 32(2), 171-188.

<https://istatistik.yok.gov.tr/>

EKLER

EK 1

Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (Veri Toplama Aracı)

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçek, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin kültürleşme stratejilerini ölçmeye yöneliktir.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulu, 16.11.2020 tarih ve 2020.20.297 sayılı kararıyla bu çalışmanın gerçekleşmesinde etik sakınca bulunmadığına karar vermiştir.

Aşağıdaki ifadelerle ilgili olarak genelde nasıl olduğunuzu düşününüz ve kendi durumunuza en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

Cevaplarınız sadece bilimsel bir çalışma için kullanılacaktır.

Sorulara gerçekçi cevaplar vereceğinize inanıyor ve katkılarınız için teşekkür ediyoruz.

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fak.
Öğretim Üyesi,

Ömer KURŞUNCU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yabancılara Türkçe
Öğretimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi,

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Yaşınız:

Öğrenim Gördüğünüz Üniversite (Örnek: Erciyes Üniversitesi):
.....

Öğrenim Gördüğünüz Bölüm(Örnek: Bilgisayar Mühendisliği):
.....

Eğitim Düzeyiniz (Örnek: Lise):

Ülkeniz (Örnek: Almanya):

Uyruğunuz (Örnek: Alman):

Dininiz:

Bildiğiniz dil(ler) (Örnek: Almanca): (Bildiğiniz
tüm dilleri yazınız.)

Gelir Düzeyiniz (TL olarak): (Sizin geliriniz yoksa ailenizin gelirini
yazabilirsiniz.)

Ne kadar süredir Türkçe öğreniyorsunuz(Örnek:5 ay):

Türkiye’de mi yaşıyorsunuz? Cevabınız ‘Evet’ ise Ne zamandan beri Türkiye’de
yaşıyorsunuz(Örnek Evet, 5 ay):

Ölçek Maddeleri	Hiç	Katılmıyorum	Biraz	Kararsızım	Biraz	Katılıyorum	Tamamen
	1	2	3	4	5	6	7
1. Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.							
2. Dinlediğim müziğin çoğu Türkçe.							
3. Esprilerimi hem Türkçe hem de kendi dilimde söylüyorum.							
4. Türk ya da farklı ülkelerden biriyle kaynaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.							
5. Evimde /evdeyken, genellikle Türkçe konuşuyorum.							
6. En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.							
7. Ana dilimde olduğu gibi, Türkçe de düşünebiliyorum.							
8. Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların benden hoşlanmadığını hissediyorum.							
9. Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.							
10. Çoğunluğunun Türk olduğu, sosyal toplantılara gitmeyi daha çok tercih ederim.							
11. Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.							
12. Kimsenin beni anlamadığını düşündüğüm zamanlar oluyor.							
13. Türklerle diğerlerinden daha iyi anlaşıyorum.							
14. Türklerin bana, diğerlerinden daha eşit bir şekilde davrandığını hissediyorum.							
15. Türklerin ve diğerlerinin bana değer verdiğini hissediyorum.							
16. Bazen insanlarla iletişim kurmakta zorlanıyorum.							
17. Türklerin beni diğerlerinden daha iyi anladığını hissediyorum.							
18. Bir Türk'ten ziyade, diğer ülke insanlarıyla görüşmeyi tercih ederim.							
19. Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.							
20. Bazen arkadaş edinmekte zorlanıyorum.							
21. Duygularımı diğerlerinden ziyade, Türklere daha kolay anlatıyorum.							
22. Bir Türk ile konuşurken, kendimi daha rahat hissediyorum.							
23. Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların, beni kabul etmediklerini hissediyorum.							
24. Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklerle daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.							
25. İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır							
26. Bazen hem Türklere hem de diğer ülke insanlarına, güvenmekte zorlanıyorum.							
27. İş ve okuldaki arkadaşlarımın çoğu Türklerden oluşuyor.							
28. Türklerin ve diğerlerinin, beni anlamakta zorluk							

çektiklerini görüyorum.							
29. Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.							

